ԹրԹռումներէն, մինչեշ խորենացւոյն դիւ_֊ ցազներգուԹիւնը, Եղիշէի քնարականը, Նարեկը, Քուչակը, իր Վերածնողի շուն. չին մէջ Մըսիժար ու իր հետեւորդ փառ քրևու շնծարն։

Մյսքան մեծուԹեան ու փառքի գիտա֊ կից՝ ինչպէս երբեմն Պարսիկ եւ Հոռոմ ճնջում ներուն՝ այսպէս հայը կ!ընդվզի ամէն ուժի դէմ որ կը յանդգնի կապտել իր ազատուԹիւնն ու փառքերը, եղծանել իր սրբուԹիւնները։ Եկեղեցին՝ սիւն եւ հաս֊ տատունիւն ճշմարտունեան՝ սրբացուցած է Հայրենիքը, լեզուն ու ծէսը՝ դատապար տելով միշտ ամէն զեղծարար ու չքաւոր միտք որ մեր Հարց աստուա ադ-իր սահմանները կր փոփոխէ։

եւ ընդդէս՝ նեԹանոս ձգտուժին՝ որ կը <mark>ծառանայ իր հին ու Ժանգոտած զէնք</mark>ով մեր ճայրերու կըծնքն ու քաղաքակընու֊ <mark>Թիւնը տապալելու , Մեսրոպի ու Սա</mark>նակի տիպարները կը վերակենդ-անանան , իր փառքերով կը փայլատակէ Ոսկի Դարը • կը պաշտուի գեղեցիկը լեզուին, ճշմարիտը կրօնքին ու աստուածայինը պատգամնե րուն ։ Աստուածաշունչը լոկ – Թողունք բո֊ լոր 🗓 . Հայրերու անբաւ շտեմարանը – անմրցելի կոԹողը կը կազմէ եւ իքրեւ **նայա**֊ ցում՝ իր գեղեցկագիտուԹեան տեսակէտով կը զարմացնէ ամէն ազգ։ Մատենագրու <u> Թիւն մը որ արուեստի նրբուԹիւններով</u> տաճարներու եւ մագաղաԹներու վրայ դեռ կենդանի՝ ամբողջապես կրօնք եւ հաւատք կը բուրէ, ծնո՛ղ է եւ մայր մեր քաղաքա֊ կրթութեան, որ գիտէ միանգամայն սրը֊ բագործել ինչ որ հնուժեան տուրքն է։

Ու վենք վեր տարաբախտ ճամբուն վրայ կը փարինք մեր Հայրերու գրերուն՝ զորս վարդանի ու Եղիչէի եւ նմաններուն սուրբ բերաններն են նեգեր առաջին անգամ ու սրբագործեր. առաջին անգամ Աստուծոյ իմաստունեան պատգամներն են որ հայա֊ ցեր են անոնցմով։ Ու այսպես մեր մշա-<mark>կոյնիը Թրծուած ու նոգիացած է կրօնքով,</mark> առանց որուն անկենդան դիակ մը կը վնայ ։ <u> Լուսաւորչի կանԹեղին փայլով ու Օշա</u>֊

կանի շիրիմէն ճառագայԹող հոգւով ու գրերո՛վ պէտք է գրէ ամէն նայ, այսօր եւ

Մեր ոսկի դարուն կրօնական խորքին մէջ պատմական կոնող մր կայ․ կ'արժէ որ դի֊ տենք զայն ու գմայլինք։ Տիեզերական Եկեղեցին է որ խուոված է ի լուր նայնոյու Թեանց **Նեստորի՝ որ զՄարիամ պարզա**պէս մարդածին կր դաւանի, ու այնպէս մէկ **Ք**րիստոսը մէկ ճարուածով երկուք<mark>ի</mark> ճեղքելով՝ կը ջնջէ մարդեղուԹեան խորհուրդը ու հետեւաբար մեր փրկագործու-Թիւնը։ Արեւելքէն ու Արեւմուտքէն ձայն տալով՝ Եփեսոսի մէջ հաւաքուած Մի, <u>Ընդհանրական եւ Առաքելական Էկեղեցւոյ</u> «Հրաշալի Նախանարը, միշտ յաղԹողք ի մարտի... նզովեցին գ**լ**յեստոր եւ գաղանդն իւր պիղծ» • Irաոիամ՝ Ilստուածածին հրոչակուած է․ ու մարտին ախոյեանը՝ **II․Կ**իւ֊

Հոս յիշենք սեւ կէտ մի։ - Տիւշէն յան դ-րգներ էր չքմեդել **Ն**եստորը՝ որպէս զո^ն Կիւրեղի քինախնդրուԹեսն։ ԿաԹ . Եկեղեցին չդանդաղեցաւ դատապարտելու այդ մոլար վճիռը որ Ս․ կիւրեղէն զատ Տիրամօր փառքին ալ կը դպչէր**։** Բայց ի՞նչ զ<mark>ար-</mark> մանք որ հայ պաշտօնական կրօնաԹերԹ մը, օր մր նոյն Տիւշէնը վկայ ու Թարգման կը կոչէր կան. դաւանանքին։ Ուրիշ օր Մալ նոն սեւ վճիռ մր կար Թէ Էկեղեցին ընդճանրական — կաԹողիկէ բլլալէ դադրած է Դ-ե դարէն։

Բայց այս չէ Եփեսական Հարց **հա**ւատքը, որոնց համախմբումին , պատգամնեշ րուն եւ նզովըներուն մէջ բացորոշ է դաւսնու Թիւնը ի «Մի միայն Ընդ ճանըական Քրիստոսի անսուտ խօսքով։

Այդ Ժողո՛վը միայն, որուն 1500ավեակը կը տօնենք, պիտի սորվեցնէ Քրիստոսի Մկեղեցւոյն միու**Թիւ**նն ու կազմը, եւ հեռու պանէ Լուսաւորչի նաւսարը համաժողովնե*րե* , որոնց մէջ աստուածայինը կը պակսի

վաղը :

ԵՓԵՍԱԿԱՆ ԴԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. ԳՐՈՑ, ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅՐԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ

ԱՂԲԻՒՐՆԵՐՈՒ ԼՈՅՍԻՆ ՏԱԿ

Տարւոյս ցայտուն դարադարձներէն է <mark>ԵՓԵՍՈՍԻ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆԸ, զոր փառահեղ</mark> Տանդէսներ, գիտական կաճառներ և հա. մազումարներ պայծառացուցին։

Տասնեւհինգ դարեր առաջ գումարուած այս Ժողովը, ջնորհիւ վստահելի ծաւա. [ուն պատմական յիջատակարաններու՝ որոնը մեցի Հասած են, դեռ այսօր իսկ ամենամեծ շահեկանութիւն ունի։

Դաւանարանական ըմբռնումի բարձր <u> Հահժանդար բրա, Բիբմբնում Բուիհաաբ-</u> տական կուռ կազմակերպունիւն մը և համաձոյլ անձուկ միութիւնը՝ ոգին և նըկարագիրն է անոր։

Լաւ է համայնապատկերի մր մեջ նրկատել անոր նախապատրաստունիւնը , Jhmnj գլխաւոր գործիչները, և Հուսկ Հաւանարանական եզրակացութիւնը։

Մարդինար՝ Նիկիական դաւանութիւնը Արիոսի ՆԵՍՏՈՐԻ դեմ ջատագովելու բուռն ՌԱՀՎԻՐԱՆԵՐԸ [ժուփեն , այսինըն Lop ԱՊՈՂԻՆԱՐ Աստուծոյ ծոցածին Բաշ նին աստուածութիւնը Քրիստոսի մեջ, մերdby Pepumuh մարդկային հոգին, որով 4' ունենար Աստուած՝ սոսկ մարժին եղած : Բանական հոգւոյն բացակայութեամբ միայն հնարաւոր կը համարէր նա անԹերի և անմեղանչական դաւանիլ գ Բրիստոս ։

0.14 մոլորութիւնը 377/ Հռոմի ժու ավե, Ո. J. ջայնտաքրար ըրով, յեսույ յաջորդաբար 378hh, 379hh Մորեսարոնիան ը Մրականի որորջանրեն՝

և հուսկ 381ին՝ կ. Պոլսի տիեցերական բ փողովը՝ դատապարտեցին։ փողովներուն ձայնակցեցան ժամանակակից թէ՝ **Արե** ւելեան և թէ՛ Արեւմահան Ս. Հայրերը ։

Արտացմե էր որ անտիորևան դպրոցէն Ապողինարի դէմ ԴԻՈԴՈՐ ՏԱՐՍՈՆԱՑԻ պայքարելով՝ ընդդիմակ որխալի մէջ գայ[ժեցին: Դիո-

դոր շուրջ 330ին ծնած, 378ին Տարսոնի եպիսկոպոս օծուեցաւ ։ Հիմնադիր՝ այևը. սանդրևան այրաբանական դպրոցին մրցա-4ից Մատիորի վարդապետական դպրոցին, որով տառական վեկնիչ քնալով հանդերծ պատկերաւոր , խորհրդանշական ու մար գարեական հատուածներու՝ իսկական ի մաստը, ու դէպքերէն՝ բարոյական խը րատներ կը հանէր։ իրբեւ ուսուցիչ Ոս կերերանի ու Թէոդոր Մոպսուհստացւոյն՝ Տոյակապ մեկնիչներ կերտեց անոնց մէջ, րայց և միանգամայն իր բրիստոսաբանա կան տեսունիւններով ճամբայ հորդեց վեր ջինիս, և աւելի անոր աշակերտին՝ Նես տորի բրիստոսաբանութևան երկուութևան:

Դիոզորի կարծիքով Բարը՝ Աստուծոյ Որզին, առաւ ու միացուց իրեն Դաւնեի Որդին, այնպես որ ոչ Բանը իսկապես ու արտապես Գաւթի ցեղակից ու Մարիա. մու որդի կարելի է կոչել, ոչ այ Մարիամու որդին՝ Աստուծոյ որդի , բայց ենկ րառելուն լայն և անյատուկ առումով միայն և որդեգրական շնորհաց միջոցով։

խոտոր U . Գրբեն , և որ Քրիստոսարա.

նութեան մէջ ևրկու որոշ անձևր կամ դեմ ընր կր զանազանե, աստուածայինը ու ծին Բանը՝ կուսածին Յիսուսի Հետ նոյն չըն

Ստոյգ է որ Դիողոր Հարկադրուած ըզգաց միութիւն մ՝ընդունելու այս երկու անձերուն միջեւ, բայց այդ՝ բարոյական միուժիւն մ՝է միայն և ոչ գոյացական, այսինըն, երկու իրական գոյացուժիւն, ներու, որ անկախ էակներ են, բարոյասես համերաշխուժիւնը։ Բանը՝ մարդուն բնակակից՝ իբրեւ տաճարի մը մէջ զանի Հօր որդեգիր կ՝ընէ, մինչ ինըը իսկական ծնունդն է Հօր։

Քրիստոսաբանուխեան գաւանանքի այս չեղումը, ի սկզբան նուազ վտանգաւոր Դիոդորի մէջ, աղետաւոր եղաւ սակայն իր աշակերտին՝ Թ. Մոպսուեստացւոյն մէջ։

Մատծ 350/ն, 392 – ԹԷՈԴՈՐ 428 հայիսկոպոս Մոպ-ՄՈՊՍՈՒԵՍՏԱՑԻ սուհստայի՝ Կիլիկիոյ մէջ, ազդու ճարտա

նեան՝ Արիոսեանց, Ապողինարի, Եւնու Մետնց և Որոգինեանց դէմ։

իր քրիստոսարանունեան համեմատ ևրկու կատարևայ ու անչփոր բնութիւններու (որ ուղիղ դաւանունիւնն է ընդղէմ Ապուդինարի) կը համապատասիանեն ևրկու որոչ անձևը կամ դեմբևր (πρόσωπον), որոնց միջեւ ներկա անձնաշորական միութիւն մը կայ, (այս ալ եկեղեցական աւանդունեան համեմատ), սակայն այս միունիւնը գոյացական կամ հական միունիւն մը չէ, այլ բնակակցութիւն ձէջ, ոչ գոյացաբար — οὐσία, ոչ ան նևրգործութևամբ — ἐνεργεία, ուստի միայն բարևմաձութևամբ — ἐνεργεία, ուստի սոսկ բարևմաձութևամբ — ἐνεργεία,

ալ, որովհետեւ անչնարին է ըսել Թէ գու

յացութիւն մր անանձնաշոր ըլլայ։ Դարձեալ կ'րսենը թե (Յիսուսի մէջ) մարդու ընութիւնն ամբողջ է, անձն ալ. բայց երբ միութիւնը (այսինըն երկու գոյացութիւններու միութիւնը Քրիստոսի մէջ) նկատենը, կ'ըսենը թե մեկ անձ միայն կայ»¹։

Մոպսուհստացւոյն թով որոշակի կը սկսի շփոխումը ամբողջ բնութիւն գաղափարին՝ անձնաւորութևան ըմբոնումին հետ. ուր երկու ամբողջական բնութիւններ՝ հոն ևրկու կատարևալ անձևը, այնքան որ այլևս **Բրիստոսի մէջ մարդկուրևան և աստուս** ծութևան միջեւ գոյացական կցորդութևան տեւ զի չի միար։ Նիկիական հանգանակի անսիսալ դաւանանքը՝ «Հաւատամը և ի մի Տեր Յիսուս Բրիստոս Որդին Աստուծոյ, ծնեալ ի Հօրէ, այս է ի գոյացութենկ Հօր՝ միածին, լոյս ի լուսոյ, Աստուած ճշմարիա յ Աստուծոյ ճշմարտե, ծնունդ և ոչ արարած, համագոյակից Հօր որ վամն մերոյ փրկութեան մարմնացաւ և մարդացաւ և չարչարհցաւ և յարհաւ²» այլեւս փրկելու ուրիշ միջոց չի քնաք նայն բեբ նորն . « Բևհոև դիուկիւրն (= միաւորունիւնը) նկատենը՝ կ'ըսենը pk dky անձ վիայն կայ» ։ Ուրեք Քրիսասուի արգրաւսնաիար դիսւկիւրն նոր ընկատողուխեան մը արգասիքն է, որուն՝ իրին կողմանէ կը համապատասխանէ լոկ համուրևան կամ կամրևրու միուրիւնը, բաըոյական միութինն մը սոսկապես։ Ըստ այսմ՝ Բանը կը հաճի մարդկութեան կամ լաւ եւս մարդուն այն արամադրութեան **பு பய யரித் நயிழ் மீத்த டி'வடித் தியும**் տակիլ իրեն, և այսպէս կը բարեհահի բնականալ անոր մէջ։

ասոր դէծ իենեւ Սեմւս՝ դէծ ին երավի, արաստագայիր երարականուն գբե չրսեշեր դիչսոս երև անժանաբարուր գբե շրսեշեր դիչսու երևոչ ու կը հաղորդէ կամ մասնակից կ՝ընկ մարդը իր աստուածային պատուին։— Սհա Մոպսուհստացւոյն Քրիստոսարանոււ Թիւնը։

Հոս իրաւունը ունինը Տարաակ Ս . Պօղոսի ձրի Տանգամանըը՝ հակառակ Ս . Պօղոսի

Ցայտնի է թէ Մոպսուհստացիէն առ Նեստոր վարդապետական անցըը աննըչմարելի է։ Վերջինս՝ յետ Եկեղեցիէն ազմարուն համար միայն Աղանդապետի սեւ անունը ժառանգեց։

Հազիւ Կ. Պոլսի ախոռը բար. ՆԵՍՏՈՐ ձրացած, 428/ա (Ապրիլ 10) Արիոսականներու և Ապողինա. ըետնց դէմ մղած բուռն հալածանքին մէջ արդէն սկսաւ իր բրիստոսաբանական մո.



100

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՅՐԸ ԵՒ ՑԻՍՈՒՍ ՄԱՆՈՒԿ

կացվեն: փառ աստուածարանունեան Հիմերը կը բացայայտ պնդումներուն, որոնը ուղղաչ

Աստանաանին ին ընկանել եներուսի արևն Որասանին ին ընկանել են արանանան երանան արանանան երանան երանանան երանան երանանան երանանան երանանան երանանան երանան երանանան երանանան երանանան երանան երանան երանան երանան երանան երանան

գուսնունգրոր սնուդրբենն։ ջինով, Բիրմբնշու ջոնքը խնբնու Հադան հան աբոսւնգրությանն ոբևղարբք՝ ին փան-

շուհցաւ մերձակայ Եւբրերիոս վանքը։ անձնական կետնքը նախընտրելով՝ քաշ անձնական կետնքը նախընտրելով՝ քաշ շուհցում մերձակայ Եւբրերիոս վանքը։

իրըեւ քանանայ՝ ազդու լեզու կիրար ինչպես նաեւ Որոգինեան ու Նովատեան աղանդաւորներու բնաջնջուժին ճաժար ։ Հուսկ, երբ Բիւզանդիոնի անհոռը փութով

^{1.} Migne. Patrologia Graeca. De Incarna

tione Filii Dei, VIII.
2. Denzinger. Enchiridion Symbolorum, p. 54.
Տես Հոն բուն աղբիւբները Մանսիի, Հարտուբնի, և ուբիշ Հաւաջածոներու կոչումները,

կորսնցուց Սիսինիոս հայրապետը՝ Թէողոս Ե նափուր գահուն վրայ նոր Ոսկեբերան մը նստեցնելու յուսով՝ Պոլիս հրաւիրեց գ նեստոր:

Մարիոքի այս վանականը, իսկապէս ձգտող մ'եղաւ Ոսկերերանի փառքին, թեր ըրտևանևով փաստոբև, մունը բև արսև իղանակար ր աւբլի եաևսյանար բարձր ձիրքերէն, մանաւանդ հեզահամ_ եսյև ր արսիսաիտ ետևնէը։

փամանակակից պատմիչները հաւա աարմունեամբ կ՝ արձանագրեն անոր փա. ստոինունգրոր դանունիւրն աև մաւնո ին ցայաէ մաղձոտ, լռակեաց ու խստամբե րութեան ձգտող ցոյցերէն։

Թէոգորոս կիւրացի կը գրէ. «իր կեան քի մեծագոյն մասը աւելի քրիստոնեայ երեւնալու քան նե երիստոսի աշակերտ նքքանու ը Մրոն փասեն ին փասեքը վբրադասելու կիրարկեց»՝:

0. կիւրեղ ալ առ Ս. կեղեստինոս պապն ուղղած նամակին մեջ կը զրե Թե Նեստոր լաւ գիտէ որ իր հետ (կիւրեղի) Մրեւելեան և Մակեդոնիոյ եպիսկոպոսներն ալ <u> Տակառակ կը խորհին անոր (Նեստորի)</u> աստուածաբանական տեսունիւններուն, սակայն նա կ՝ արհամարհէ զամէնն ալ, «ինըզինըը ցան ամէնը իմաստնագոյն համարելով, իբրեւ թե ինթը միայն Ս. Գրբի խորերը Թափանցած և Քրիստոսի խոր-Հուրդը ճանչցած բլլայ»2:

<u> Քրոսսեի բվահաձեիր ա</u>յս եաստորկար գծերը կը հաւաստէ մեզի բացայայտօրէն իր իսկ ընտրունեհան առներւ խօսած առաջին ճառը, ուր այսպես կ'ուղերձեր առ կայսրը. «Ո՛վ ինընակալ, տո՛ւր ինծի աշխարհր սրբուած, մաքրուած հերձուածողներէն, ու ես փոխարէն երկինթը կու տամ քեզի. զու օժանդակե ինձի հերեաիկումները վանելու, ու ես զօրավիզ պիտի Տանդիսանամ թեզի պարսիկներն հալածեւ [ne»3, ու եինզ օր յետոյ այս ուղեգծին Տաւտտարին ձեռնարկները, Տալածանք Արիոսեանց ու Մակեդոնեանց դէմ, վրէժ խնդրուներւն ու բոնի միջոցներ ընդդէմ ին ջօաիը, ոն ին ղոքան ճանաժունգրարո

դեմ կը բողորեր, և վերջապես 11. կիւ րեղի և Եփեսական Հարց ղէմ բռնած ան. Հաւասար ընթացըն ու խորամանկ ճիզերը ննթնաւ աւմմափառունքբար յամնդարանն։

Նեստոր կր մեկնի ՆԵՍՏՈՐԻ պատմական Քրիս-ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ասար մասին 11. Գրբի և ուղղափառ աւան-

ժունգրոր բևիսւ ոտսևսժուդրբևէր, սև նոա երեւոյթին հակասական կր թուին։

Աստուածամարդը՝ անսկիզբ և յաւիտենակից Հօր, և սկիզը առած ժամանակին մեջ. համագոյակից Հօր՝ և Արրահամեն սերած, Դաւքքի ցեղեն կոյսի մը որդի. անփոփոխ, անչարչարելի, անման, և միանգամայն ժամանակով աճած ֆիզիքապես, չարչարելի բնութեամբ, որ մահու երաչխեպը կրեց ու յարութիւն առաւ. այա իրերամերժ ստորոգումներ միեւնոյն Քրիսասո արուար վետն՝ սեսվ ի արսե դաներ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ կ'անուանուի։ Աւանզու-[ժեան յիջեալ հիմնական կէտերուն առ-**Տր** այսաբո ին ահաղահարբ Զբոասն. անսիսալ է Մ. Գիրթը, անվոփոխ է ՄԻկիական հանգանակը, բայց հարկ է անոնց արձանագրած պատգամները ուղի իմանալ, մեկնել, թեափանցել անոնց ներ քին ալքերուն մէն : Մրդ եթե հաւատքի հիմերուն համեմատ Քրիստոս ունի Մաաուծոյ եսքսև կատահբիսւնիւրև, իորհապես Աստուած է. եթե ունի նաեւ մալ դուն կատարելութիւններն այ՝ մարդ եւ t. բայց հակասութիւն է գ Dumnemo suft. չարելի կոչել ու մարդը անչարչարելի և անմահ իբրեւ գԱստուած, և սակայն Ե կեղեցին, ու մանաւանդ Աղեքսանդրեանք իր հայրապետով հակառակ ասոր կը թա րոզէ՝ միեւնոյն դէմբի վերագրելով երկու ստորոգութիւններն ալ, ու Մարիանն ալ մարդածին կոյսր՝ Աստուածածին կը կոչէ։ Ուրենն կր մոլորի ։

Ս,րդարեւ այսպէս կր գրէ Նեստոր՝ Ս․ կան հատուածներու Քրիստոս անուան Կիւրեդի, ի պատասիսան ասոր Բ ԹուդԹին. «Ցանդգնած ես Համարիլ Թէ Հօր յաւի. տենակից Բանը չարչարելի դաւանած ըլլան (1). Հայրերը). բայց ուշի ուշով ըննե անոնց պատգամները ու պիտի չգտնես երերն շայհբեսու առասւաջախուղե տանն ոն Տամագոյակից աստուածութիւնը չարչաphil neunigud pijuh, hud ft Zop juւէտակիցը՝ նորածին մ'եզած ըլլայ են,»՝. և թիչ մ' առաջ այ կը գրե. «կ'ըսեն ուրենև 1. Հայրերը. կը Հաւատանը ի **Տ**էրն մեր Յիսուս Քրիստոս՝ անոր (Հօր) միածին Որդին: Ո'ւշ դիր եե ինչպես Տեր Thunzu, Sphumnu, Whudhle, Le Apople 4'eliարեն» . անուններ՝ որոնը անշուշա [] է մարդկային և թե աստուածային բնութեան կը պատշանին, յատուկէն ընտրուած, որպես նե ասով այնպիսի եին մը դնել ուզէին որուն վրայ կարելի բլլար մարդե Վութեան, մակուան և յարութեան աւան, գութիւնը կառուցանել։ Մ,յսպես Փիլիպ. 6.5 «Որովհետեւ մահուան յիջատակու արության անաև նրբև (Պօմոր), սևաբը մի դերև չնետեւյլներ յանկարծ թե բանն Աստուած չաևչանթքի է, ին հաւթքու Ֆեիոասո արուրը, ոն ժայժ երունիւրորևուր ան ընշանակիչ է, Թէ՛ չարչարելիին և Թէ անչարչարին, միեւնոյն անձի մէջ, որով Տնարաւոր ըլլայ միեւնոյն Քրիստոսը ան վտանգ գաղափարել իբրեւ չարչարելի և արչաևչաև. ասածիրը, նոա դաևմիայիր երունգրար՝ թեփեսեմե, առասւագայեր ենunefdbunfy»:

Նեստոր հոս Քրիստոս տիտղոսով կ'իմանայ երկու բնուրիւններու չփոխ գաղափարումը , խառնուրդ մը որ կը Թոյլաան է դրժի ժայժ երունիւրրթևու հատվու Միւններն ստորոգել Քրիստոս անուան Վրայ, որուն՝ իրապես ոչինչ կը համա. պատասխանէ, բայց եթէ երկու անհատներ կամ ամբողջ դէմքեր, Բանր ու Blunzu - Sappe

Քրիստոս անուան այս չփոթ ըմբոնու անով կը համարի թե ինրը միայն կը յա _{5 տ}ւի ռրերր 11. ժենի եսևսն тіл прифт-

ստորոգումները, ուր ուղիղ մեկնութեամբ անձնաւորական միութիւն կ'ենթադրեն և ստորոգելեաց կամ յատկութիւններու Հա. ηπηπωμηπεβρεω : Πειιπρ «Ilung Skp ցջեր իմ սազմոսին միաքն է՝ Քրիստոս Դաւթի որդի է ըստ մարմնոյ, իսկ ըստ шишпешбиеврый шипр Տերր։ Педра 5 ուրենն և աւհաարանական աւանդութեան համեմատ որ Քրիստոսի մարմինը աստուա ծութեան տաճար խոստովանինը, և այս՝ այնպիսի գերապանծ աստուածային ու գարմանահրաշ կցորդունեան մր շնորհիւ՝ որ կարհնանը րսել Թէ աստուածային բնութիւնը ինչ որ մարժնոյ յատուկ էր իրեն սեփականեց։ Սակայն այս սեփա կանումին համար ծնունդր, չարչարան. թը, մահր և մարմնոյ միւս ախտակրու թիւնները աստուածային Բանին վերա գրելը հեխանոսաբար մոլորիլ մ՝ է, կամ թե անմիտ Ապոզինարի կամ Արիոսի կամ այլ գերետիկոսներու ախտով ախ. muliuj d'ts : be que mebile junus 4p պարզուի Նեստորի միարը. «Պէար է որ ասոնը (կիւրեզի համախուները) այս սև փականում բառով մինչեւ հոն յանդգնին որ գ Дишпишծ կш խ նшипи կ հռչակեն, шեև ցուն, և չարչարանաց ժամուն յայտնուած երկիւդին գամար գրելաակային օժանդա կութեան կարօտ ընեն։ կը թողում յիշել թյատութիւնը, բրաինքը եւն.»: Մհա այն մեղադրան ընհրը որ 11. կիւրեղին կ՝ ուղղէ։

Dn D. Կեղեսաինոս ուղղած Ա և B թուղթերուն մէջ ալ կր մեղադրէ գոմանա, ակնարկելով 11. կիւրեղին ու Բիւգանդիոնի իր հակառակորդներուն, Թէ Բանը կր հայհոյեն յարյարելի, ախտակիր, նորածին եւն. կոչելով, ու այնպես եղծելով աստուածե. ղէն էութիւնը, և մարդկութիւնը աստուա. ծացնելով. և թե չեն սարսիր Նիկիոյ հաատարր խախտելու զՄարիամ **Աստուածա**ծին կոչելով, ուր ակնարկ մ'այ չեղաւ այս մակղիրիս երբ « Ցիսուս Քրիստոս

^{1.} Տե՛ս Ցովիանհան. Պատմունիւն Տիեզերական Ժոundny. 12 142-3:

^{2.} Mansi. IV. 1015

^{3.} Սոկրատ, Պատմութիւն Եկեղ. Դպր. Է. գլ. ԻԹ

^{1.} Mansi. IV. 891-899: - 2. Stu Mansi, wing. 895, III. - 3. Iliq. 891-899: - 4. Iliq, 1022-24;

Տերն մեր մարդացաւ ի Հոգւոյն **Ս**րբոյ ի Մարիամայ կուսէն» բանաձեւեցին։

Հայրապետ ընտրունեան տարին իսկ չլրացած՝ Ծննդեան աօնին ժեկնելով П. կոր. ԺԵ. 21 « Բանգի մարդով եղեւ մահ, և մարդով յարութիւն մեռելոց» կը գոչէր. «Թո՛ղ լսեն Պօղոսի անոնը՝ որ կ'ուզեն գիտնալ թե արդեօր Մարիաժ մայր Աստուծոյ է [ժէ մայր մարդոյ, արդեօր [].ս. առուածածին թե մարդածին կոչելու է: Միթե Աստուած մայր կրևայ ունենալ։ 0°ն անդր, Մարիամ չծնաւ գՄատուած։ Չի ծնեալն ի մարմնոյ մարմին է։ Արա րածը չծնաւ գՄրարիչ, այլ միայն գմարդ՝ որ աստուածունեան գործիք մ էր։ Հոգին Սուրբ չստեղծեց գ Բանն Աստուած, և ահա գրուած է «Որ ի նմայն ծնեալ է՝ ի Հոգւոյն Սրբոյ է...»։ Եւ վերջապէս. «կ'երկրըպագեմ զգեստին՝ Մարը Համար որ կրեց զՄնի։ Մնոր կ՝ երկրպագեմ որ արտա рпсит կ'երևէր, ծшծпеկ шишпешдпейвши Տամար՝ որ անբաժան էր անկէ» :

Բեսասև իր այս նոր վարդապետութիւնը Տրատարակեց մինչեւ այդ ատեն անծանօժ արանաց գարգբի հայարաց եննանու հուցամոլուխեամբ, և կարեկից շեշտով մը կը չքմեղէր Հաւատացեալներու անգիտու թիւնը Արաուածածին յորջորջումին մէջ, որովճետեւ մինչեւ այգ օրը վարդապետները պատեհունքիւնը չէին ունեցած հա ւատքի այս կէտերը լուսաբանելու։ Մ.ղանդապետը ամէն գնով մէկ դիտումի միայն կը ձգտէր, իր աստուածաբանական ահսուներնը փոխանակել եկեղեցող աւանynaphuli:

Նեստորի այս խոստովանունեանց^ը մէջ II. Գրբի վկայութեննները կը ներկայա. նան մեզի ցանեւցիր անոր աստուածաբա նական մոլար թափառուններուն մէջ։ իր սիսալը չի բիրիր Աստուծոյ եւ Եկեղեցւոյ պատգաններուն անգիտութենկն, լաւ գիտեր նա անոնց բովանդակունիւնը. բայց հա ւատքի անայլայլելի տուեալները մտքի, րանականութեան, լաւ եւս իր յատուկ աղճատ իմաստասիրունեան սկզբունընե. րուն ենթարկելու փորձէն, հաւատրի գեր-

բնական լոյսը ճնշելով իր մարի սահմանափակ պատեաններուն մէջ, դուրս տուաւ իր աղաւաղ դրութիւնը՝ որ ոչ իմաստա սիրութիւն է և ոչ աստուածաբանուխիւն։ **Ա**Հա ամփոփ պատկերը այդ աղճատ դրութեան: - Քրիստոս կր ներկայանայ մեզի pople Bullele Humanday le danglarphule ւնիութիւնը. ասոնը երկու որոշ, կատարեալ ընութիւններ են, աստուածային ու մարդկային - անա ուղղափառ հիմունը - որոնց կր համապատասիանէ իւրաքանչիւրին յաաուկ անձը կամ դէմըը πρόσωπον – ահա Նեստորի չեղումին սկզբնածայրը. – մարդեղութիւնը այս երկու անձերու հաղորդակցունեան մէջ կր կայանայ, որմէ կը բխի երրորդ πρόσωπον դէմը մր, միու θեան ωλιδιωτημικβριώ πρόσωπον της ενόσεως, որուն յատուկ է Քրիստոս յորջորջումը. «Քրիստոս միուժեան անձն է (= այսինըն միացած գոյգ էակներու), կը գրէ նա. Բանը միութեան անձր չէ, այլ միայն իր բնունեան» : Ուստի այս վիութևան անձր ոչ միայն կանուի չէ քան մարդեղութիւնը, այլ անոր հետեւանըն է միայն։

Նեսաոր ներ չու չույ = վիութիւն հասեն և կամ մի անձն Քրիստոսի գաղափարը կ կիրարկէ, սակայն եփեսական դաւանու*թենկն տարբեր մարով։ իր բով «բաշեչ կը* նշանակէ միայն երկու դէմբերու բարենաճութեամբ = εὐδοκία առաջ եկած կցորդունիւնը, և արդէն կը նախընտրէ συγα- $\varphi \varepsilon i \alpha = b q p p$:

Մյս կցորդութեան երրորդ անձը ոչ եական կամ գոյացական անձնաւորութերւն մ՝ է, ոչ ալ Քրիստոսի գոյացունեան մէկ իրականունքիւնը, այլ հիմնովին արտաքոյ է գոյացական իրականութեան մր սահմաններէն, սոսկ իրաշական կամ բարորական անձնաւորութիւն մ'է։

թիշնն իսկ ոչ [ժէ գոյացական կամ ան. διωτημημή = κατ'οὐσίαν, καθ'ύπόστασιν միունիւն մ՝ է, այլ պարզապէս երկու ան. ձերու կամովի փոխադարձ Համաձայնու *Թիւնը, որով Մարդ - Ցիսուս կը* հպատակի Բանին Աստուծոյ կարգադրութեանց, և Սա կը հանի անոր հլու կամեցողութեան, ուսկից կը ծագի երկու անձերու այն սերա միունքիւնը որով կարելի ըլլայ մեզի ինչ ոն Որասուջոն է, դահասուր վեհաների ու որունաժրք՝ ը իրծ ան դանասը է, Ո'ոասւգան։

Հետեւաբար ուղիղ չէ ըսել Թէ Ասաուած կուսէ մը ծնաւ, կաթնասուն եւ ղաւ, չարչարանքի, մահուան, յարու թեան, <u>Համբարձման են</u>թակայ, ոչ ալ Ս. 155 կոյսը Աստուածածին կոչել, որովհետեւ բառերու իսկական առումով բնութեավբ ու $\frac{d_{2}}{d_{1}}$ արտապես 1 = φ ύσει καὶ άληθῶς u[uu[t զՑիսուս ակոչել Որգի Մատուծոյ, այլ Sումանուանաբար (homonimice) միայն։

ՄԱՐԴԵՂՈՒԹԵԱՆ **ኮበ**ቦ 2በՒ ቦԴ ኮ ህ ՋԱՏԱԳՈՎՆԵՐԸ

Եկեղեցոյ մեջ հաւա. աացեալներու միամիա Հաւտանն անտանսքու- մըն է Հայրապետներու և վարդապետներու կաճառին ուղիղ ու.

ոսւնվար։ Ուիրծ քրոասե, վոտաչ ին առտուածաբանական հետապնդումներուն՝ տրգետ կը կոչէր հօտը, նոյն այդ ամբոխը կանիրեց հրապարակել իր հովուին գայ-Թուժեերը։ Գեղեցիկ է տեսիլը **Ե**ւսերիոսի մը, աշխարհիկ օրենսգետ, որ ունկնդիրնեւ նու դէնքը ին ջասարան երգիր ոասնոան ջան-5mg/ չ Նեստորի ղեմ, ու կարուկ շեշտով կը չի է անոր մոլորունքիւնները. «Ցաւիտենա. կան Բանը ին ընին ըստ մարքևոյ երկրորդ ծնունը մ'ալ ի կնոջէ յանձն առաւ[°]» գոչելով. կամ **Նեստորի շողո**քորի համախութին Դորոներու հայիսկոպոսին նգովջին Suringty - bok dtyp qUmpfout Quantuգուգին կոչէ D. b. - դերչ գայրաբավացի Հայրապետը իր գաչէն ոչ միայն լոու-Թեամբ կը հաւաներ, «Ոչ միայն լոեց, կը գրե կիւրեղ, այլ իսկոյն ընդունեցաւ գանի

Եւ արդեն Նեստորի մարով մարդևու խորհրդական Հաղորդունեան...» աարսեցնելով նախնի 1. Հայրերը իրենց չիրիններուն մէջ, - ժողովրդեան ծովածա. ւայ զանգուածին հրդեհի մատնուածներու այէս Տաճարէն խոյս տայր. « գի չէին ուզեր, կը գրէ Ս. կիւրեղ առ Ս. կեղես. աինոս, այլեւս Հաղորդութիւն ունենայ անոնց հետ որ այս մտայնութեան ու այս



ՏԻՐԱՄԱՅՐ

ԹԻՑԻՍՆՈՑ

դաւանունեան աէր էին» : Միեւնոյն ժողո վուրդը Եգիպաոսի միանձանց ուղղուած կիւրեղեան ջատագովագիրը, որ ճարտար օրեն կը բանդեր Նեստորի լարած որոգայթնները Նեղոսի վան բերուն դէմ, իրրեւ երկնային յայտնունիւն մը խանդավառ օրէն ողջունեց. և արքունիքեն շնորհա_ կալունեան նուղներ տեղացին Որերսանգրիոյ Հայրապետին։ Որպիսի ներդաշնակունիւն դաւանունեան . միամիտ ու անկեղծ հաւատքի ըմբոնումին առջեւ կ՝ անշրանան տեղւոյ և աթեոռի փառասի.

^{1.} Ցովիանեան. Պատմ. Տիեզ. վ.ող. 145-6. — 2. Նես. աորի վարդապետունեան ամբողջական Համախմրուժին Համար Հմմաք. «Գիրը Հերակլիդեսի» Ֆր. Արզմ. F. Nau, «Le livre d'Héraclide de Damas». Paris 1910։ Զանազան գրուածըները որ Migneh և Mansih հաւարժանց ժէջ էին, խժրհց F. Loofs, Nestoriana, Halle, 1905: - 3, F. Nau, wbq, \$2 272,

^{1.} Loofs, Nestoriana, Halle, 1905, - 2. 3ndчибышту, шта, 145-6: - 3. Mansi, IV, 899: - 4. Մաղ, 1014, Թուգ Մ. կիւրդի առ կեղեսաինոս։

գամոլ անձուկ մաայնութենեն։

կոթող մ՝ է հաւատացեալներուն մէջ գերբնականօրէն ապրող ճշմարտութեան՝ կ. Պոլսոյ կղերին ու հօտին յօրինած գե կոյցը ի զգուչունիւն իւր Հայրապետի աղանդին։ Ահա անոր պատճէնի կարեւոր կէտերը. «Ուր որ ժամանէ այս գեկոյցը կր թախանձենը որ ցուցնեն զայն Բիւզանդիոնի բոլոր եպիսկոպոսներուն, ըահանաներուն, սարկաւագներուն, դպիրնե. րուն և աշխարհականներուն, և անոր օրինակները բաշխեն ի նշաւակումն կես. maph, ap 160 mmph mamy angumuhma եպիսկոպոսներէն դատապարտուած Պ. Սամոստացիի համակարծիք է։ Մհա երկութին այ վարկածները.

Պօդոս Սամոստացի կ'րսէ. — Մարիամ չ ծնաւ Բանը։

Chumnp' ny omme whilet, 4'put. - 11.1 րարեմիտ, Մարիամ գաստուածութիւնը 58 hurL:

Պօղոս կը յաւելու. — Ոչ այ նախ ըան գյաւխահանա էր։

Նևստոր. — Դարերը հաստող աստուա ծութեան՝ ժամանակետն մայր կը վերա գրեն:

Պօդոս. — Մարիամ ընդունեցաւ Բանը, ոչ ալ հնագոյն է բան գրան։

Նևստոր. - ինչպես կարելի է որ Մարիամ ծնած ըլլայ իրմէ հնագոյն վր։

Պօղոս. — Մարիաժ ծնաւ մեզի նման dupy dp:

. Մա որ կուսեն ծնաւ՝ մարդ 5:

Նևստոր. — Մենարին է Հոր յաւիտե նական ծնունդին կրկին ծնանիլ, և այն ալ ըստ աստուածունեան ։

Մեա յայանապես անօրեն է Նեստոր, մինչ կը մերժէ ծնունդը կուսէն Մնոր՝ որ ի Հորե ծնած է։ ԱՀա լիով կը յարի Պողոս Սամոստացւոյն որ այլ ոճն կ'ընկ Բանը և uij nelli qe hunzu Pophumnu, le ny dhlezlingli Եկեղեցող ուղիզ դաւանութեան համե. մատ» : Մեա ժողովուրդը և կղերական դասին մեծամասնունիւնը միեւնոյն երջ-

րութիւնները։ Ո՜րջան խաիր արդի ազ մարտութեան Համար ձայնակից են 🛭 . Կիւրեղի։ - Գլուխ գործոց մ՝ է դարձեալ Մանիազանարրալներոր, մեսիմի րբևեսմե զաևդեղունեան աշնին առնիւ յանդիման կեստորի՞ ։ Սրբակրօն Հայրապետը զՄարիամ կը կոչէ կտաւ այն զարմանահրաշ արնաեսութեան ուր անձառ եղանակով հրաշալի միունեան պատմուճանը յօրինուհցաւ, խառնարան ուր երկու բնութիւններ իրարու զուգուհցան. հուսկ «Ո՛վ որովայն, կը բացագանչէ, ուր հասարակաց փրկութեան ձեռազիրը կնրուեցաւ»։ Ստորոգելեաց հաղորդակցութիւնը՝ Հայրապեաիս ամէնէն հզօր փաստերէն է Քրիստոսի մէջ անձին միութիւնն ապացուցանելու:

ՄԱՐԴԵՂՈՒԹԵԱՆ **២**በቦረበՒቦԴԻՆ ԱԽՈՑԵԱՆԸ

Քրիստոնէական դաւա_• նութեան դարաւոր պատմութեան ընթաց*քին* Մ. ԿիիԲԵՂի *դերը* և բարձր արժանիքը ուրաւ օներակրբև ու-

նի ։ Աժանաս մը միայն՝ Ս . Երրորդու-*Թեան*, ուրիչ Ս.փրիկեցի հանձար մ՝ալ, Հիպպոնայ Հայրապետը՝ շնորհաց ու փըրկագործութեան խորհուրդին նկատմամբ:

կիւրեղ մարդեղուԹեան խորչուրդին ամէնէն խորազնին վարդապետն է. անոր մեզի յայանած աստուածաբանական գաղտ₋ րինրբենն անրճար հատան բը ու աղեսմծ, սե ին ջբաբrանմրբնն հու**մո**սն բանաժա^յր քայ_ո մը սփռած չեն։ խիստ շագեկան են ու ետովակիւ արսև ճևիսասոտեարակար ժե րուածըները, որոնց մէջ մասնաւոր կանթուսնունգիւը ին վայրքըը Քրոասնա_նա_ր վէճի փոխորկոտ շրջանին արտադրածնեւ ըը, այս է 428-431 · այսպէս - *βա*դագո մարդևդութևան Միածնի - Ար մի անձունս Եգիպտոսի, - Ցաղագս ուղիղ hurumny un Oknynu f., un populinch fut, առ կայսրունիս, - ինչպես նաեւ առ Եևստոր Գ. թուղթը յարակից 12 հզովըներով, և ուրիչ նամակներ՝ Մ. կեղեստինոս Պապին կամ կ. Պոլսոյ, և Արեւելջի ուրիջ Հայրապետներու ուղղուած ։ — Ուրիջ քրիստոսաբանական երկեր որ Հետզհետէ <u> Տանեց - Զատագովութիւն ընդդեմ Արևւև</u> լևայց - Ձատագովութիւն ընդդեմ Թեոդո րևաևայ – Բացատրութիւն ևրկոտասան գրլhung - Dumugnifnepheli un Phannus Եփեսոսէն վերջ գրուածները - Երե **վ**ի k Քրիստոս - Երե Աստուածածին ե Ս. կոյսն - Ընդդեմ Թեոդորևաևայ՝ - կ՝ ամբող-Տացնեն իր վարդապետութիւնը։ Այս հրկերուն ամբողջութիւնը կը ներկայացնե ի ժանու արաաւագանարունգրար աղբրեր Гигитевь է 5 թն էր դեր:

կիւրեղ՝ Նեստորի մոլորութեան հան ¹¹¹չէ. այլ խորազնին միտը մը, աննկուն խորերդածող մը որ Ս. Գրբին անչուն <u> ջաւտքը ը արվատաի խոևճն չափագ բ ու</u> կշուած, ու միրկող վտանգին Հանդէպ ու նուանգաց է արվնեա մաւարաձևի ծաև-

. Որսև առասշաջահարարակար աբոսշկիշըաէսր։ ներուն մեկնակէտը հանգանակն է, իրրեւ **Ո․ Ժևեի մաշարահարարարար մաևսշրարս**ա-Շեան և Էկեղեցական աւանդութեան կաշ րորն : Մերքի ի,նրանի առասետջանարարբն կնոտ նեւերուն անձնատուր՝ գահավիժիլ։ ՄՀա թէ ինչու լեզուարանական ճջգրաու-կան տեսութիւններուն մէջ։ Այս ջրջանիս շունավեսւաջ մաւարահարարակար աղէրքը արժերաւոր թուղթերը, առ Թեողոս, առ իչիսանունիս, առ Նևատոր գ թուղթը եւն. : կը մեկնին Նիկիական հանգանակէն, ու Ս․ Դրքի ձոխ վկայութիւններով կը Lուսաեարբը ըսկրե

Մրջրանիր է ոսում էնրնու դեն փաղել եունիւրրբեսվ ու տահամարբեսվ։ Նոմքով ուրսև կանղաւնգրուը և հան աւ նաև ժանգանդար անաևա գաները, հոս այնքան միայն կը դնենք աննաը իանթւսև է Քրոասնբար դսնսևու Մեան Հակագրուած ուղղափառ դաւանու <u>գրրոր ունուտ</u>անիջև ընդանրնու շաղտև։

Որոբնով աս Բրոասն սոնմաց Ժ կրումթեն, ուր հետեւելով Մ. կեղեստինի հրա-Հարերբևուր ին տահեք րա ճնիոասոահանութեան դաւանագիրը, հիմ դնելով հաշ ւատոյ հանգանակը, իր վարդապետու նիւնը այսպես կարելի է ամփոփել³.

- II) Բարն, Հոն Մոռուջոն ժանանուն բրեր ծնած իրրեւ ճշմարտուներւն մը և լոյս ի լուսոյ, Հօր արարչակից, մեր փրկունեան Հաղան ձիծաւ իսւոի դն անձարժն երարին ր դանժարալ՝ «այոկրոնը է, դանդեր ասնելով Ս. կուսէն, և իւրացնելով անոր արգանդին մէջ՝ մերակերպ ծնաւ, և կ՝ ըսենը թե մարդ ի լոյս եկաւ այս կնոջեն, թեեւ իրչ ոն անմեր երունգրողն էն չիսնոնըցուց, այլ ինչ որ էր, այս է ձջմարիտ և իսկական Աստուած, միջա հևաց, մարմին ու արիւն առնելով հանդերձ...»: Ուստի երունիւրրբենու այս իրասրուղով ոչ առ տուածունքիւնը այլափոխուած, ոչ ալ մարդկունիւնը աստուածունեան վերա. **∂**ாடய∂ 5:
- 6) Pholos ubus benes bergept, benda ut գոյգ բաժան անհատներ. « Որբան որ կը իսոստովանինը Թէ Բանը անձնաւորաբար καθ δπόστασιν δίρωμαι δωρίθικη, σωμωί dh Որդի և Skp կը դաւանինը, ու չենը րաժներ զ Աստուած և զմարդ, կամ մաորևու հաշիրը՝ իենրը գ անգարաատ տուունեան կամ իշխանունեան հաղորդակցունեհամբ իրարու միանային (այս Նեստորամիտ նորուներւն մ՝ է), ոչ ալ երկու Քրիստոսներ կը կազմենը... այլ մի միայն Քրիստոս կը ճանչնանը, Հօր Ա. աուժոյ բանը մարժնով (= այսինքն մարդկունեամբ) զոր իր անձին կցորդեց։ ... Ետյն ոչ ան Ո'ռասւջոն Ետրն, Ոսշեն Aur white quelphe dkg pepler undnpuljule dupans of the pluding 4' public, of quest Repluտոս՝ սոսկ աստուածակիր մարդ մը իմա. garfi...»:

^{1.} Mansi, IV, 1008 4.4. - 2. 11, 577-588:

^{1.} Այս աժկեր տես Migne, P. G. 68-77, Մասևա, կան տպագրություն Pusey, Oxford, 7 vol., 1868 -1877. - Mansi, Conc. Coll. IV, 577 h.t...

^{2.} Mansi, IV, 1068-1084. Հանգանակը, յօդ. Գ.։

Հայրապետս անսահման խախը կը դնե աստուածութևան բնակութևանը՝ Քրիստոսի և արդարներու մէջ, գոր Յովհ. 1. 14. կամ կող. թ. 9 և այլուր կր հաստատե Ս. Գիրբը։ «Վասն գի (Բանր՝ Քրիստոսի մէջ) բնակեցաւ վիացած բնութևամբ, ոչ ի մարմին փոխարկուած, այլ այնպիսի բր նակակցութեամբ՝ որպիսի կ՝ ընդունինը մարդուս հոգոյն բնակութիւնը իւր սեփական մարժնոյն վեց» : խորին հանգիտութիւն մր կը հնարէ կիւրեղ հիմնովին հեռացնելու համար Նեստորի Թոյլ միութեան կամ բնակակցութեան մր գաղափարը, ու կր փո խանակէ անոր՝ գոյացական միութեան ու դիդ դաւանանթը։ (Տես 12 նգովջներէն 2, 3, 5): - կիւրեղ, ինչպէս բոլոր սուրբ Հայրերը, մարժին եզրով կատարեալ ամ. բողջական մարդկութիւն կ՝ իմանան։

Вшղшан перру հшишту, Девидин В.А ուղղուած վարդապետական Թուղթին մէջ, 11. կիւրեղ նոյնը կր պարզէ : 8ետ հոն կայսեր յիջեցնելու մանիքեցիներուն Բանր՝ որ առերևոյի մարմին առաւ, – կերինի հան ներունը՝ Բանը սկսաւ երբ կուսէն ծնաւ, – Փոտինեաններունը՝ Բանը անանձն է, ης ιβρ αημισητήθητω ητωρ άνυπόστατος ինչպէս է բերնէ ելած խօսբը, - Ապողինա. րեաններունը՝ Թէ Բանր անՀոգի մարմնոյ միացաւ – և լետ մի առ մի զանոնը հերgելու հզօր փաստերով, կր դն J. Հարդ ընտանի այս հիմնական սկզբունքը՝ թե մարդեղութեան խորհուրդը ինընիրեն հա մար չէր, այլ ուղղուած էր փրկագործու թեան խորհուրդին՝ ոչ միայն ըստ էու. թեան, այլ նաեւ ըստ կերպին։ Արդ այս կերպը՝ Ս. Գրքին համեմատ՝ կը պահանջէ Пинтебиј մը ունայնացումը, հողագանգ ընութեան բոլոր նուաստացումներու մէ. ջէն, և ունայնացած մարդուն աստուա. ծացումը։ Հետեւարար փրկագործութեան <u>Տեղինակը պէտք էր կատարեալ Աստուած</u> ըլլար, ոչ միայն, այլ նաեւ կատարեայ մարդ, աժենայնիւ նման մեզի (առանց մեղшg):

Որաւասիկ մանցբան արխախա ոիմեսւրե մե սե քաշրօնքը քոյո ին ուկոք տուսաւու ծաշունչ պատգաններուն կիւրեղեան իմացման, այսինըն է ուղղափառ դաւա. ម្ចាប់ phu :

Նեսաոր կր դժուարէր «Աստուած ըստ ւնարդկութևան ծնած» գաղափարը իմանալու, ու կր հարցներ՝ Թէ ծննդեան եզրը ո՞վ է, մարդը / է Աստուած ։ կիւրեց պատասիսանի ալ արժանի չէր համարիր երբ կը գրէր առ կայսրը. «Ոչ որ յետ միունեան բա. ժանում մ'այ երեւակայէ, ոչ ալ իմմանուէլը առանձին մարդու և առանձին Մատուծոյ բաժնելով՝ երկու անձեր կազift ... » . 4 p/s /4/9. « ... 115 ift 4/2պով կարելի է բաժանում մր ենթադրել, **Երեւ յետ միութեան երկու երեւին**, և երկուբն ալ որոշակի իմանայի րլլան։ In այս պետը է գիտնալ որ մաբով բըրունիւրոր հունանանանալարունիւն վե ին ընմարենը (և իրօք աստուածութեան ու մարդկունեան բնունիւնները միևնոյն չեն), սակայն կից այս նկատողութեան կր նշմարեն ք միանգամայն երկութին այ ի միուժիւն նպաստելը։ Ուստի՝ իրրևւ Աստուած . կր Shulife Lop Dumnedilk, la popule diany unepp կուսեն . . .» : Մյսինըն մարդկօրեն ծնընդեամբ «ոչինչ մր չդարձաւ Նա, այլ Մաաուած կր դաւանուի նաև մերակերպ բընութեամբ երկրի վրայ երեւումէն վերջն ալ. ոչ իբրեւ այն որ մարդու մէջ բնաuhly t, шл Пли пр ppungku dupy k...»; Մեա թե ինչպես արմատեն կր հարուածե զ նեստոր : 1. Գիրթր նոյնը կ'րսկ, օր. Հո. 1. 1. - 1. 4mp. 1. 5, - 6. 2 bili. : -Ուստի Մարիամ ծնող է, մայր է Անոր որ իբրեւ Աստուած՝ մշանջենակից ծնունք Հօր՝ ծնաւ իրմէ իբրեւ մարդ։ Հետեւաբալ անմիտ է հարցումը թե ո՞վ է արդեօք Քրիստոս, Հայրածինը թե կուսածինը. «... ոչ Մաասւջոյ Բարև, ասարո դանվ. կունեան, ոչ ալ այս տաճարը՝ որ կնոջոն ի լոյս եկաւ բայց եթէ Բանին Հետ միացեալ նկատուած՝ օրեն է յորջորջել Քրիստոս 8իսուս...»¹։ (Տես՝ Երկոտասան նզովք ներեն 1, 2)։



ระกานบนอก

0. Կիւրեղ Էգիպտոսի միանձանց Թուղ-[] ին մեջ ալ մինչ կը շեշտե երկու որոշ բնութիւններու մէջ անձին կամ ղէմբին միութիւնը¹, կը հետեւցնէ նաև Մարիամու ջուսարիա աստուածամայրութիւնը։ Ամա րապես առ Ռեստոր գրած բ. թուղթին ւնեն, յրա կանգարակեւ հիշբնու, ին հանգար « 2 բրե նահանեն ան Եարիր երունիւրն փոխուեցաւ ու սոսկ մարմին դարձաւ, ոչ ալ թե Հոգիէ ու մարդնե բաղկացած ամբողջական մարդուս փոխակերպուեցաւ, Jшушршр) καθ' δπόστασιν qпець[пц իրեն ետրանարունբուն կերմարանաց զանդիրն անձառ և անհաս եղանակով մը մարդ եաւ, որդի մարդոյ դարձաւ, և ոչ թե արզապես կամբի ու հաճունեան միուարայի, այս է արջիր ժուժսհմունթայն։ այլ են բնութիւնները, սակայն հրջդանատոնքո գիտնաջ Վի Ֆնիսասո ր Սեմի կազմեցին, և ոչ թե միութեան համար երունիւրդրեսու ատևերևունրար ետևցուայլ անզնին ու անպատում միուգրույն առաստացունբար ու զանմիունբար որ արգիր դէն որ Զիսուս ենիսասո ր ան-76 կազմեցին »2: (Տես 12 նզովբներեն 2, 3):

Աիւլորի յստակ տեսութեան առջեւ տոտուաջուլոյնունիւրն ոչ դէի բանառու-

թիւն ունի Բանին աստուածութեան հետ։ գոյակից կը հևայ Հօր և անսկիզբ, վասն զի ոչ նե աստուածունիւնը կուսին արգանդին մէջ նկարուհցաւ կամ այլայլե_ ցաւ, «... ոչ / Է Բանին Մատուծոյ բնու թիւնը իր գոյութեան սկզբնաւորութիւնը մարքնով ստացաւ, այլ որովհետեւ մարդ. կային բնունքիւնը գոյացաբար անոր միա նալով մարմնաւոր ծնունդ մ՝ ունեցաւ յար_ գանղէ » . կամ երբոր Բանը « միացաւ րանական հոգիով օժտուած մարքնոյն՝ նաեւ ըստ մարննոյ ծնաւ կնոջմէ»: Մյս՝ երկրորդ ծնունդ մ՝ է, մարդկօրէն ծր_ նունը։ - Ոչ ալ ընդհակառակն աստուա ծունեան յղացող ու ծնող չըլլալուն հա մար կը դադրի Մարիամ ճշմարտապէս և իսկապես Աստուծոյ մայր ըլլալե։ Ո՞ր մայրը ի՛ր իսկ որղւոյն հոգին կր յդանայ, և մինե այսու մայր չե՞ անոր՝ գոր կր ծնանի։ կը ծնանի անՀատ մը, ամ րողջունիւն մը, մէկ մարդ որ կը բաղկա_֊ _{նայ} հոգիէ ու մարնևէ, որոնց Թէեւ ագ ъրւագոյն մասին հեղինակը չէ ինթը, սա կայն անոնց միութիւնը, ամբողջութիւնը ին ջրովունբար անժառինը է՝ ու իենբւ

^{1.} Mansi, IV, 617-652, wn Ortugnu, jog. PH'

^{1.} Mansi, IV, 596.... - 2. U. 889....

^{3.} U. 1082.

կին՝ իրեն կը վերաբերի այդ ամբողջը, ուստի մայր է այդ ամբողջ ծնունդին՝ և ոչ Թէ մսին և ոսկրին միայն։

1. Կիւրեղ յաճախ կը կիրարկէ այս օրինակը, բայց սոսկ իբրեւ հանգիտուջ Թեան և ոչ հաւասարուԹեան եզր մը, որքան հարկաւոր է լուսաբանելու՝ Թէ աստուածամայրուԹեան համար կը բաւէր որ Մարիամ ծնող եղած ըլլայ անձին որ ի մի դէմս Աստուած էր ու մարդ։

գ) Քրիստոսի անձնաւորական միու թեան կիւրեղեան այս ըմբոնումով՝ միու [հան ամեն ձեւ որ անձնաւորական, գո. ημημημί, plinzplimifp (ἔνωσις καθ' δπόστασιν, κατά φύσιν μων φυσική) , ξ, εβροβρ է։ Կը պարտադրէ նա Նեստորի ստո. րագրել այս դաւանագիրը. «Մի է Քրիս տոս Որդի և Տէր . . . ոչ պատուոյ կամ արժանապատուունեան կցորդունեամբ,... ης ωι ζωθωμωθηιβλωθη κατά παράθεσιν եղած կ'իմանանը միութիւնը, վասն գի шյս անրաշական է բնական վիուրևան (πρός ἔνωσιν φυσικήν) համար. ης ωι μωրենանունեան հաղորդակցունեամբ, ինչպես մենը Աստուծոյ յարելով մէկ հոգի կ'ըլլանը ըստ Ա. կոր. 2.17: Մանաւանդ [θ ξ lgnnηπερ hεί bqpp' τὸ τῆς συναφείας ὄνομα յալոնար չեմ նկատեր այս միութիւնը նշաшицы пе»2: (Shu 12 bqп/р, 3"4):

Уբուսանի գնուրա ատրջոմ մգուանու թիւնն էր թե կիւրեղ կը վարդապետէ Աստուած մը ախտակրութեան ենթակայ։ կիւրեզ ամենուրեք հերքած է զայդ։ Սհա թե կ. Պոլսոյ կղերին ինչ կը գրե. -Այդ քի ձիաբև ոն Եարն, նոա դանմկուներան, ծանձանուագ է. նոա Ո'ռասւածունեան՝ կող չուներ որ խոցուեր. « Մ.JL որովնետեւ Բանը մարմեոյ միացաւ, ուս աի այնպէս եղաւ որ մարմնոյն չարչա հութքով, իենթւ ին հաասւի դանդրովը դէն խաչակին, դանդրույր ախատիհունիւրոբեն իբրեւ իւրը՝ յինըն կը փոխակերպէր» : Եւ նիչ ասան ի, անմանանրբ իրնձիրնն հոմսընլով Նեսաորի զրպարտութեան դէմ, իրրեւ Թէ ինթը Բանը՝ յատուկ բնուժեամբ չարչարելի ըսած ըլլայ, մինչդեռ, « Մ.

Օիւնեոդոսն (Նիկիական) ալ, Բանր որով աժեն ինչ գոյացաշ՝ չարչարուած կը հաստատե, յայանի է մարմնով՝ ըստ Գրոց...»։ Կիւրեղ միշտ Հանգանակին կառչած՝ կը հերք է հակառակորդներու իմաստակոււ Թիւնները, որոնք սեւեռում մ՝ունին, կ'ըսէ, «երկու անձեր, երկու Քրիստոսներ դնելու՝»։

Քրիստոսի անձնաւորական միութեան կիւրեղեան այս ըմբոնումը արդէն կ՝են թադրեն ու կր պահանջեն.

ա) Երկրպագութևան պայտօնը, որ կ'ուղղուի միեւնոյն անձի։ - կր գրէ կիւրեղ Նեստորի. « Ձգուջայի է այսօրինակ բացատրուներւնը. Մնոր համար որ զգևցա զգևցևայր (այս է մարդկութեիւնը կամ dupqp) yp jupqled, le mlilpliznipple huմար երեւելիին կ'երկրպագեմ . Le կամ Առեալը՝ Առևոգին հետ միասին Աստուած է». ասոնը՝ գ Բրիստոս երկութի կր բաժնեն , այսու՝ «մին՝ միւսին մէջ ոչ միաժամանակ կր պաշտուի, ոչ ալ միաժամանակ Աստուած է» : Երկրպագութիւնը ոչ անհատ մարդու կ՝ ուղղենք, ոչ ալ մարդկունեան, այլապես կոապաշտներե ոչ մէկ խարը պիտի ունենայինը. այլ Բանին Աստուծոյ՝ որ է միանգամայն մարդ։ Չիւբըտեցնէ զրեզ ոչ այ Քրիստոսի առ Սամարուհին ուղղած խօսքը. «Դուք երկիլ պագաներ որում ոչն գիտեր, մեր որում գիտեմըն ...». վասն գի Մն որ կնոց հետ կը խոսեր մի էր, միայնակ Յիսուս Քրիսmnu Stp, ևրկրպացող մարդկութենե և hphppmaglejh mumnzmonzphlik prunhugmó, l'l' մէջ բովանդակելով գայն որով Աստուած միանգամայն ու մարդ ըսուիլ ու լինել կարենար» : (Տես Նզովըներեն, 6, 8):

ր) Հասատրի ներգործութիւնը գոր Քրիստաս իր հանդեպ պարտադրեց աժենուն։ - Ար գրե նա Ցովճ. Թ. 36. թժշկեալ կոյրեն պահանջուած հաւտաքին առնիւ. «... եներ մարդկունիւնը գատելով՝ սոսկապես Բա

Jog. LU. LF, 660-661.

նելի հոգին¹: *գ) Քրիստոսի սրբարար դերը։ –* Վ*աս*ն al Pelumanh մէջ մարդկունեան միու Թիւնը Աստուծոյ Բանին հետ այնջան խորարմատ է, այնջան սերտիւ է որ աշ նոր մարդկունիւնն իսկ, մարմինը՝ իբրեւ աստուածունեան միացեալ գործիքը՝ սրըբարար է և հոգենորոգ։ կը հարցնէ նա, րոնքը աս իայու ձևած կումեիր դէչ. «Մկրտունեսոմբ կը զգենունը գՔրիստոս, ըստ Գաղ. Գ. 26., րայց որուն անու րով ին դինասւիրն ու ին ոնհուիրն։ ևան-Հու. ո՛չ երբեր. այլ Աստուածամարդուն։ Հոգին Սուրբ, որ սրբունեսն միակ աղերշեր է, Ֆեիսասոի բև բար իեւր դանմ_ե». ուստի ըստ Գործ. Дл. Բ. 28, « Մանց ոն ինբը (Ենիսասոի) ին հանիը, գումնով apathe be gudent hoof daguets dut բրրեւ Հօր **Մորսուջո**յ Եարն, իրնն ին դրև 26 չէ անտնց, և իշր իսկ իսկական բնութենեն traples jumphank he day you hans qualip... , que երևրոցի ան կենաւ որենշրքը Որանրքան «Unte Lugh Unipp» (Buts. 1. 23, 4mil 4. 3) նորքովց: Անհար ատներևունիւր հիշերնբար այս նղեսրուղեր ու Ռբոասրամիտ երկուութեան միջեւ։ Եւ դեռ աուսջ Հո. թ. 9. մեկնութեան առթիւ կր որ . « Вшյանի է որ Հոգին՝ Որղւոյն ևս է, "չ միայն իբրեւ Հայրաբուխ Բան, այլ նաև րերև վերակերպ մարդ նկատենը, իր յատուկ երունբոր առասւաջային կատանբնունիւը. արեւ արևագար. վառը են եքեւ ի, նորը ն եր իրեր դարդ դրժի անո ին կերաժանջուի, ուսիայն անճառ ծննդեամբ որ ունի իւր ին արար Հորմեն, ամենուն կեանք է (= ինա իրրեւ մարդ)։ Հեշտեաւ կը տեսնենը

թե ուր Բանը աստուածային ներգործու թեան փառբը սեփական մարքնոյն կր յատկացնէ, և ի հակառակէն ո՛ւր այն բաները որ մարքևոյն են յինքն կը սե փականե ու անօրինական միութեան շնորհիւ կերպով մը իր իսկական բնու *թեան (= աստուածութեան) կը վերա* գրէ» : 0, յոպես հոգիները վերանորոգել ու գերբնականացնել աստուածութեան մեր ձեցնելով՝ Աստուծոյ միայն յատուկ է, և 11. Հոգւոյն կը սեփականուի. բայց Քրիս. աստի մարմինը՝ կեցուցիչ է, կուսածին մարժինը՝ որ ուտելի է (Ցովհ. 2. 14), և ոչ թե բանը՝ որ կերակուր չի կրճար լինել։ Այս իսկական խորհուրդը ինչպես կ իրագործուի եթե ոչ շնորհիւ այն սերա միունեան որով Աստուծոյ մարմինն է և ոչ սոսկական անհատի մը։ Գոհունեան խորհուրդին մէջ Քրիստոսի մարմինը, կր գրէ առ Նեստոր. «Ոչ իբրեւ Հասարակ մարժին մը, ոչ ալ իբրեւ սրբացած մար դու մը կամ Բանին պատուոյն մասնակ ցողի մը, կամ աստուածային բնակունեան արժանացողի մը մարմինը կ՝ընդունինը, այլ իրրեւ ձշմարտիւ կենագործ մարժինը **Բանին։ Վասն գի իբրեւ Աստուած կեան**ը ըլլալով իւրական բնութեամբ, յետ մի ըլլալու իր սեփական մարքնոյն Հետ, անոր չնորհեց իւր կենագործող զօրութիւնը...» 5 ։ Մարժինը՝ ոչ իբրեւ սոսկական մարժին կեցուցիչ է, « մարոքին ինչ ոչ օգնէ » will « qopniphude ugh dharphuh apad bh նարար ու հրկնային Բանին վիացած ե». այսինըն է իրրև միացեալ գործիր (instrumentum coniunctum) 44gright 5, րուժիչ , նաև հաստիչ ու ամենագործ . (8ես 12 Նորվըներեն թ. 9, 11)։

Երկու Բնութիւններու այս և մի անձն միութենեն կը հետեւի կրկնակի Բնութիւններու յատկութիւններուն և ստորոգելեաց փոխադարձ հաղորդակցութիւնը (comunicatio idiomatum) Քրիստո-

^{1.} Mansi, IV, 600, joq. Ժ.Բ., Թուղթ Միանևանց։
- 2. Անդ, 1074, joq. Ե. - 3. Անդ, 1003. - 4. Անդ։
- 5. Անդ, 1074.... - 6. Անդ, Թուղթ առ Թեոդոս,

նին Աստուծոյ հանղէպ հաւտաք պահանջեց (Քրիստոս), ինչո՞ւ չՀրամայեց կոյրին որ ոչ [ժէ իրևն այլ աստուածային բնուխնքզինքը՝ որ մարդկեղէն կերպարանքով էր և աչաց տեսանելի՝ ցոյց տուաւ. «Եւ անսեր գնա և որ խօսիդ ընդ բեզ» ըսելով, ճիշտ այնպէս ինչպէս մենք ի մեզ մարմնով՝ ամբողջ մարդը կ՝իմանանք ու կը նկատենը, բովանդակելով նաեւ անտեսանելի հոգեն:

^{1.} Mansi, IV, $j_{0\eta}$, $\zeta_{1\eta}$, 664, -2. $\zeta_{1\eta}$, $j_{0\eta}$, $\zeta_{2\eta}$

սական միեւնոյն անձին մէջ։ « ... Ամէն անուն որ աւետարաններու մէջ կր կար_ դանը, dh whah dhugh, h dh Shunh Suply & umnprogles : If k Skp Bhunzu Քրիստոս ըստ գրոց»¹։ Հետեւաբար կիւրե. դի սուր դիտողունեան Համեմատ. «Ոչ Բանը՝ Քրիստոսի Աստուած ու Տէր կա. րելի է անուանել, ոչ ալ գ Բրիստոս երկութի բաշխած՝ մին միւսին տէր ըսել (ամբարչտական է այս), ինքն իրեն ոչ աէր է և ոչ այ ծառայ։ Իրաւ է որ Հայրը՝ իր Աստուածը կ'անուանէ, ծնած է ի Հօրէ, և իրրեւ մարդ՝ հպատակ է Աստուծոյ, սակայն չէ օրէն ըսել որ ինքն իրեն Աստուածը ու տէրը ըլլայ»2. որով_ հետեւ մի է դէմբը, մի է անձը ։ (Տես Նզովըներէն՝ 4)։ Մանաւանդ Թէ «շնորհիւ այս տնօրինական միութեան բազմիցս կը տեսնենը (որ Քրիստոս) երկու բնու թիւններու յատկութիւնները ընտելաբար ինքեան կը սեփականէ» : Մ.յոպէս Առա. քեալը կողոս. D. 12., կ'րսէ թե Քրիս. աոս «Հասաիչ է իրրեւ Աստուած, թեև յետ միութեան առանց մարմնոլ անիմանա լի է. իսկ մեռեալներուն ալ Մնդրանիկը կը կոյուի...» : Նմանապես Յովգ. 0. 1, Ա. կոր. ၉. 6. պատգաններուն համեմատ զոյգ բնութիւններու կատարելութիւնները մի անձի վրայ խմբուած են ուստի «վտան գաւոր է բաժանում դնելը. մի է Տէր Ցիսուս Քրիստոս, որով Հայր ամէն ինչ հաստեց» : 0. յոպես ինքը Քրիստոս Նիկոդեմոսին կրըդաւ ըսել. « Ոչ որ ել յերկինս են է ոչ որ էջն յերկնից Որդին մարդոյ՝ որ էն յերկինա » (Ցովհ. 9. 22.), կամ « ԵԹԷ արութին էն ժՍևսի դանմով ուն էն ժատա ջինն » (Ցով Հ. Q. 63)։ « Ո°ւր էր յառա. ջագոյն, կը հարցնէ կիւրեղ, կամ ինչպէս հոն ելած կ'ըսկ ուր արդէն կանխաւ էր» , թիբ ոչ վերագրելով իրչ որ աստուտծային կամ մարդկային բնութեամբ ունէր՝ միեւնոյն անձին։ Եւ դարձեալ Ս. Գիրբը կ'ըսէ « βիսուս Քրիստոս երէկ և այսօր նոյն և յաւիտեանս» (Եբը . ԺԳ. 8)։ «Вրիимпи приг дшрик de dtg Sume, filis»

ուլես կընայ այս մշան չենաւորութիւնը վայելել։ «ի՞նչպէս կրնայ մարդկային բընունիւնը որ փոփոխական է և մանաւանդ յանգոյէ ի գոյունիւն եկած է, անփոփոխութեան և նոյնութեան մէջ ան. շարժ յարատեւել»։ Բանին Աստուծոյ համար հեշտեաւ կ'իմանանը, բայց Քրիսաոս ախաղոսը՝ միայն Բանր չի նշանակեր։ Ուրենն Ս. Գիրբր կը սխալի։ Ո՛չ։ Ցիսուս ինթը կը հաստատե թե Աբրահամէն հնագոյն է (βովհ. [. 58). նոյնը կը դաւանի Մկրտիչ՝ որ երիցագոյն էր վեց ամսով թան գ3իսուս (Buds. Il. 30), U'hahm, b. 2. 4 11. 4mp d. 20. Պօղոս կը հաստատէ թե Մովսեսի ժամանակակից վեմը եր Քրիստոս «եւ վենն եք ինըն Քրիստոս». դարձեալ Ցովհ. աւետարանիչ (Ա. Ցովհ. Ա. 1) «Որ երն ի மிு மும்த்... », அவர் மக்பயம் வட 202யர்க்ցինը կ'ըսէ։ - Հուսկ Հայրապետիս ազդու և խորին մեկնութիւնները հոն կր յանգին որ Համայն Ս. Գրբի բրիստոսաբանական Տատուածները անբացատրելի են առա^{նց} Եփեսական ուղիղ դաւանունեան ։ Մյսպես զրոյց մը կը դառնայ Աստուծոյ այն ունայնացումի գաղափարը որ Պօղոսի աստուածաբանական վերացումներուն լիսեռն է. «Որ ի կերպարանս Աստուծոյ էր... ոչինչ յափշտակութիւն համարեցաւ... գանձն n2նայնացոյց» (фիլիպ. β. 6)։ Վասն գի չկայ ունայնացում՝ են է Մն որ Աստուծոյ հա rmumb th, appreguit if flus 2pm uh ur նայնացաւ։ Չ՝օգներ նեստորամիա բա րոյական միութիւնը, կամ բնակակցու թիւնը. Ս. Երրորդութիւն կը բնակի հաւատացեալներու մէջ (Ցովճ. ԺԳ. 23), բայց բևերն ուրայրանաց Հ,ևևաև անրու։

Մերմաստ կը դառնան հետեւաբար Մաաուծոյ մը մեզի Համար տարած բոլոք ախտակրուներւնները, ծնունդեն մինչեւ մահը. հակասութիւն՝ մարզարէներու աւբատևարրբեսու Տուրջով Ետևսմուագ

պատմական կեան բը ։ Մնիմաստ՝ աստուած. պաշտունեան խորհուրդը, փրկագործու **Երւնը, որ իսկապես կը կայանայ Մա**-மாவார்களியர்களி முற்ற மானிர், குற்பா பாற արրկութենեն ազատագրութեան մէջ. ըստ որում, Աստուած՝ կեանրի հեղինակը՝ իր մարմեոյն մէջ պէտը էր կրել յանցանքի արդար պատուհասը մինչեւ ցմահ, և նոյն Մոռաւացն, այս իրերայօգան ատասբջառով ունայնացած մարժնովը՝ ցորենի հատին պես վերընձիւղեր ու նորանոր կեանջե. նու Ղաւբևգունբար որիզե նքան։

<u> Մերմաստ կը դառնայ նոյնինքն գրիս</u> տոս (օծեալ) գաղափարը։ վասն գի հայ-Տոյիչ ութո բեբ Եարև իննթը Մոասուցո Որդի օծեալ իմանաս II. Հոգւով, իրրեւ <u> Տայթայող համագոյութեան և հաւասա</u>շ լունեան դաւանանբին. դարձեալ ենկ ուզես «զանի՝ գոր]]. կոյսը ծնաւ, սոսկապես, այսինըն իր անհատական գոյացու [ժետն մեջ օծևալ և արբևալ, ուստի անոր չամար ալ Քրիստոս կոչուած՝» ենթաւնթլ, ական է ոն ծրծբո II. Ժենի հանսե այն էջերը ուր Քրիստոս համապատիւ կը ռարոզուի Հոր իբրեւ Որդի, (Սաղմ. A. 10-16 եւն...) և հաւասար երկրպագու. թիւն կ'ընդունի։ «Քրիստոս» անունը ոչ Բանին առանձին, ոչ ալ մարդկութեան աուսնոնին կը պատղանի, այլ վիութևան է։ Օցորոր իւմն, հիւնքներոր նուսաւսն մաւտրաժերը ջուլուցույր, իրնն Եարը է՝ սե գուփեցաւ կուսածին մարդկութեան վրայ և հոյնով յղացաւ ծնաւ Աստուածամարդ Քրիսman obbut , (Shu bande. 12): Acumh jbm դանմբմունգրար, ոչ դանմիունիւրն իանրքի 5 աստուածութևնեն մերկացնել, ոչ ալ Բանը մարմեկն զատել, այլ « միեւնոյն Որդեն plane phology b of duranemy & descripto

ԵՐԿՈՒ ՀԶՕՐ ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԻՒՆՆԵՐ է կիւրեղեան խոշ ጉትቤ በሁ ታትቢ

Սուղ և Թերակա மைற மடிமடமடிக்க րին Քրիստոսաբա. பாடிச்பம் நம்த வு

վերեւ պարզեցինը, որ իւր ամբողջունեան մէջ Հռոմայ մեծ Հայրապետին U. կեղես աինոսի ու անոր հետ Արեւմտեան և Արե ւելեան բազմանիւ Հայրապետներու հիացումը շարժեց, ու խաւարի մէջ խարխա փող Դեսաորի մոլուցըը՝ Աղեքսանդրիոյ யடுளாழ் ருத்பி:

կ. Պոլիս՝ կայսերանիստ Ոստանը՝ միջտ իրեն սպառնացող մրցակից ու նախան. **Հորդ նկատեց Եգիպտոսի մայրաբաղաբը**՝ Արեւելեան բոլոր ախոռներուն մէջ : Ադեզսանդրիա՝ կղեմէսով , Որոգինով ու Մ.թանասով անմահացած էր։ Մնտիոթ՝ Սորբերհող ը առանգրւաց էև Եիւմար դիոնի, բայց անոր փայլը նսեմացնել փորձեց կաղնեաց փողովը՝ 403ին Թեոփիլոսի նախաձեռնունեամը. կիւրեղ այ ականատես եղած էր իր Հօրեդրօր այս վրեժիմորունեան։ Նոյն Մնաիորը, - արղէն մեկնողական դպրոցով նախանձորդ Ս,ղե ըսանդրիոյ - ուրիչ ճարտարախոս Հայրապետ մ՝ ալ բարձրացուց մեծ Ոստանի աթեոռին վրայ, Նեստոր, որուն խիստ ծանօն էր Մնաիոքի սերա զօղը, իր նոր աթոռին, ինչպէս նաեւ Աղեքսանդրիոյ ձգտուաները։ Բիւզանդիոն՝ կայսրութեան ոչ մէկ քաղաքէն սասևամաս անան էև դևնալ։ Եկեղեցական իրաւասութեան մէջ այ գոնկ Հռոմկն յետոյ երկրորդ րյլայու էր աշխարհիս վրայ, և առաջին՝ Արեւել ph 159:

րետ պատմական անցեալներ ու պա₋ հաճարբև սև ոսշև իբևասվ քանաջ բիր րայոբևարար Նամանն ձաւասի դն աժդեցիկ ու փառապանծ վաղեմի ախոռին ղէմ։ Պայթեցաւ նոր աղանդ մ՝ալ, դար. ձեալ Արեւելբի Ոստանէն, մանաւանդ Թէ անոր հայրապետէն։ Շշուկը աղմկեցաւ և րօթեը շուտ հասաւ կիւրեղի։ Եւ ահա ա. ղանդին նոր ծագելուն, 429ի սկիզբները, կիւրեղ փուխաց բեմէն զգուշացնել իր

> KUDK-COPA, Po To Bennance & D.

^{1.} Mansi, IV, 1078: - 2. Uhn, 1074, 107. b 3. U. 17, 667 - 670: - 4. U. 17, jon. L. 10. - 5. U. 17. յօղ. ա։ - 6. Անդ, յօղ. ԼԸ։

^{1.} Mansi, IV, 602-605, jon. d.b-d.2. - 2. Uhn հ յերկուց». Շարական Հայրապետաց՝ - 4. Անդ, 679 104. poli

րոցը. Սեղջերբեր-Հուցերբեր 1931

Հօտր մոլորութեան ծաւալումէն: Եւ մինչ Նեստոր ճիգեր կը Թափէր Եգիպտոսի վա. նականութեան միջոցաւ իր նորակրօնու թիւնը սերմանելու Աղեքսանդրեան աթոռի սահմաններուն մէջ, կիւրեղ անմիջապէս վարդապետական Թոթով որ ունայնա. ցուց անոր փորձերը, խնայելով տակա ւին աղանդապետին անունն հրապարակել։ կիւրեղի այս աչալուրի արննուներներ գայրացուց գնեստոր, որ ձեռը առաւ անոր արդար խոսաշնենեն խուսափած քանի մր անկարգ վանականներ, անուանարկելու համար զանի, մինչեւ իսկ կեանքին դաւելով՝ անհետացնելու իր փառասիրուԹեան մեծագոյն ոսոխը։ Ս. Հայրապետը սիրա. յորդոր Թուղթով մը փորձեց սիրաշահիլ զնեստոր, զարմանը յայտնելով Թէ ինչու նախապաշարուած էր իրեն հանդէպ. հոն կ՝ արդարացնէ իր գործելակերպը, Թէ ի՛նչպէս իրազեկ է ինչ ինչ մոլորամիտ Թռուցիկներուն իր Եկեղեցւոյն մէջ Թափառելուն, և թե որքար ոև չ, ունրև չաւտան երջայել անոնց իրմէ ծագած ըլլալուն, սակայն պարտական է հերբելու զանոնը. մանա. ւանդ որ արդէն - չի գիտեր ո՛ր անծա. hold Lundpad - Shughe Land wa Ubatuտինոս հասած են անոնը ու աղմկած ։ Հուսկ կը Թելադրէ քաղցրօրէն որ եթէ բները ոխան գ,ան ումեմաց ենքան ին ճար րոզներուն մէջ, լաւ է փութով յետս կոչել։ Ցաժենայն դէպս կը կնքէ Հայրա. պետը. «Գիտնայ ճշմարտիւ բու բարե. պաշտունիւնդ որ պատրաստ ենը Քրիստո. սի համար դիմագրաւելու կապանքի, բան տի կամ նման զրկանըներու, մինչեւ իսկ կետնըէն հրաժարելու» : կիւրեղ Հաւատարին իր այս ուղեգծին, 430ին երեր վարդապետական ԹուղԹերով «Ցաղագս ուղիղ հաւատոց», ջանաց արքունիքը պահպանել համահարակէն. մին՝ կայսեր՝ Թերդոս գ. ին (408-450), ուրիչ մր երկու իշխանուհիներուն (Մրկադիայի ու ըոյր և խնամակալ կայսեր, ու Եւդոբսիայի : Միւս կողմէ թուոն փափաքող գայնած հայրապետի մը կանգնումին,

բերկրորդ Թուղթ մ՝ալ ուղղեց անոր՝: Նեստոր՝ առաջին նամակին պատ ի պատ պատասխանած էր. երկրորդիս՝ երկաըօրէն գրեց, իւր տեսութիւնները պարզելով ու մեղադրելով կիւրեդի բանաձեւերը ։ Եգիպտացին լաւ Թափանցած Նեստորի հիմևական շեղումներուն ու յամառ Հոգերանունեան՝ գանագան թուղներով յաջորդաբար ջանաց Պոլսոլ կղերն ըզգուշացնել, նոյնիսկ իր Հակառակորդին Տամախոհները՝ բայց ամէն ճիգ ի զուն

բրկու պատրիար-ԱՐԵՒԵԼՔ ՈՒ ՀՌՈՄ թութիւններու այս ձգտուն թղթակցու

թիւններու ընթացրին կոյր սեւեռում մբ միայն կը դրդեր գնեստոր. իշխել իր ասաուածաբանունեամբ և կիւրեղն զգետնել։ Ուստի 429ին առ Ս. կեղեստինոս պապ (422-432) յաջորդաբար երեր Թուղ[ժեր փութացուց, վերջինիս կցելով նաեւ իք գրուած ըներէն այ Հատուածներ, որոնցմով կը հետապնույը անոր համակրունեանը հետ իւր կարձեաց վաւերացումը վաստըկիլ, և ժողովի մր գումարուցն ալ՝ ինչ ինչ հարցերու կարգադրութեան համար : Հոն խորամանկ ռազմայարդարով մը բեմի վրայ կը հանկ նա Հոոմայ ժողովբով դատապարտուած Պեղացեան հարցը, Ս. Հայրապետին կարծիթը կր խնդրէ, սահեցնելով մեզմիւ իր մոլար վարկածն ալ, թէ իր մօտ այ ոմանը ագիտաբար գՄարիամ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ, անուանելով Անիսոի ու Մանսերանի ամարոն ին վեն. անջանջեր: Որմերակրու, ինաժել անձեր Եգիպաոսի վանականներուն մէջ եփա⁸ յուզմունըին՝ **Բեսասի**ր անպատասիսան Видина, և կիւրեղին դիմեց լшишану [пт սաբանունիւններու համար։ Ոա՝ տարի մի

շողութեամբ տեղեկագիր մը պատրաստեց,

«Նման դէպըերուն Աստուած մեզ: մե հոկողութիւն կը պահանջե, կը the, he bylanlighliapne funled h unվորութիւնը կր պահանչե որ նվան hpunnupanzp feelilepne duufle Qup Սրբութևան իւմաց արուր . . . ամեն ինչ գիտեի, բայց գիտակ էի միանգաղայն եք ըղար պարագարբևուր wammunuhpp wilkli phonophlik whe մասն չի մնար». ահա իսկական արաջասն ոնուր բաղան հատարեր եր կիւրեղ Ս. Պապին գրելու։ 86m իր փորձած ձեռնարկներուն արյաչող ելբը զեկուցանելու, այսպես կը կնրե. «Հաճե սահմանել իր ան ին խանջիս այս դասիր, այրակը որ որոշ գիարարն եք արդեօն չամահմաւ երն արաև (քրոասնիր), նե ջնագանիրն՝ ու ոչ ոն չանսեւարնունցիւր ուրբրան արսե չրու ոն անսներան ղոնսևուները.

րրն ին նահանք ու ին ճատաժովք ։ Բւ այո դարիը նու անչղասւնգրուրմ աբոսւնկուրն ու ա հահանք ու ին հատաժում արեզոնիոյ հաիսկոպոսներուն ու րայայն դիտապետներուն յայտնապես գրարբ անան է րթևիտյանուկ...,» : Ոիւևրև արրերինում էև ին ճատաժովուց վանմապերերչ ուղղափառութեան, այնուհան, հրա չեր համարձակիր առանց Հոոմի՝ խզել արել է, համարձակիր առանց Հայուն և Որեւեւ ւրեն չթուս գիտեր թե Մակեդոնիոյ և Մրեւեւ հայ ւրութ ընկակավարթընաւ հանդաւնիւրը չաար չ արակապաներու բազսութը.... հայիտ են ու դաւանակից իրեն, հակաոր ան շարի, Հոոմէն կը հայցէր սակայն անունց ալ հաղորդե իր վճիռը։ Չաւ անանայ ալ հաղորդե իր պարու արակակից հաիսկոպոսութեան և հետեւ չ. Իներեցւոյ Հայաս ընդհանուր Արեւելեան Եկեղեցւոյ ավակից եպիսկոպոսուխեաս արումը Հօշափելու Համար Հռոմայ Մթե հրեր ընտադավե։

Կեղեստինոս 11 Օգոստոս 430ին Հռոմ

վերջ, երբ արդեն վստան եղած էր կես, ժողով մը գումարեց, ըննեց հարցը իր ասնի յամառունեան, իր ժողովին որու ամբողջունեամբ, և Նեսաորի վարդապեւ տութիւնը դատապարտուեցաւ։ «...Գիտ. ու Նեստորի Թղթակցութիւններուն եւ նայ Նեստոր, կը գրէ Պապը առ կիւրեղ, Կրուածըներուն հետ միասին Հռոմ յղեց։ Թէ այլեւս չի կընար մեզի հետ հաղոր-



դունիւն ունենալ ենե, ընդդիմանալով ա սանբլակար վաևմապետունբար, Դաղասի իր մոլար շաւղին մեջ։ Ուստի Մևր աթո aple popularphulp to ppp The finfum. նորդը ու Մևր տևղ Մևր իշխանութևամբ մոխացած՝ դու հետևեալ վճիռը գործադրէ՝. եթէ 10 օրուան ընթացրին, սկսեալ այս ազդի օրէն, իր ամբարիշտ վարդապետու թիւնը յայանապէս չնզովէ, և չերդնու խոստովանիլ այնուհետեւ Տեառն մերոյ <u> Ցիսուսի Քրիստոսի ծննդեան մասին այն</u> <u>հысшире զпр Հռովեական և Виг Прриг.</u> թիշնդ և համաշիսարհական Եկևղեցին կր րարոզե...» : Պատասխան մ՝ ալ Նեստորին ուղղեց, ուր հայրաբար կ՝ազդարարէ ու իշխանաբար կը սաստէ. մեծ է խտիրը կեղեստինոսի Նեստորի դէմ բանեցուցած հեղինակութեան կիւրեղի եղբայրական ազ

^{1. 17}pg purpaged. MPG. 5m 77. upis 773.- 2. Mansi, IV, 587 h.h. - 3. Uhn. 883. - 4. Uhn. -679, 679 - 807, 803 - 883. - 4 md MPG. 5m. 76. 5. Mansi, IV, 887. - 6. U. τη, 891. - 7. U. τη, 899. 1003.... - 8. U. 1021, 1023.

^{1.} Mansi, IV, 1011-1015, - 2. U., 1017-1021.

դէն ու սաստեն ։ Սեա անոր սուղ պաշ ւանիլ և ընդունիլ կիւրեղի հաւատքը, ապա րունակուներւնը. - կը յիշատակե Պեղագեաններուն ղէմ իր հանած դատապար. տունեան մէջ համաձայնունիւնը Նեստորի ախոսին երջանկայիշատակ նախորդնե նուր. ունախարհունիւրն, իւն նրանու-ապա խոր վիջաը անոր հայհոյալից Թուղթերն ընդունելուն. « կր կարդանը նա. մակներուն պարունակունիւնը, և այն գրբերուն զորս մեր ծանօթ որդւոյն 112 ախորոսի ձեռրով ստացանը, յորս... շատարսու թեան թոնուած կը թուիս մինչ երջմարտութիւնները մթութիւններու կը խառ նես, նմանապես երկու բան շփոթելով, կամ մերժածներդ վերստին կը խոստովանիս, կամ ալ կը ճգնիս խոստովանած. րբեւմ դրեգրք։ Երուն այմ նաւմնրեսում դէն ոչ թե մեր այլ ցու հաւտաքիդ մասին բացերեւ վճիող կու տաս, մինչ կը կամենաս Բանին Աստուծոյ մասին ամենուն դաւանածին ղեն հականառել։ Մեա թե ըու մասին ինչ վճիռ տալու հարկադրուած ենը. ահա նորակրօնունեանդ բարիջները. զանիսուլ ընտրուեցար, և յայտնապէս ինք զիներ կ՝ ամբաստանես։ Թեև Մեր եզբայրակիցը կիւրեղ կրկին նամակով բեզ ազդարարած է, կ'ուզեմ գիտնաս որ իր առաջին ու երկրորդ և մեր այս ազգէն յե. ասյ, որ երթորդը կ'րլլայ, ենե իսկոյն չուղղես սխալներդ ու չդառնաս այն շաւղին որ ինքն Քրիստոս է, բրիստոնէական Տամաշխարհական Եկեղեցիէն անջատուած ես։ Ոչ միայն պատեն ժամանակին չես սկուցաներ (հօտր), այլ Թոյնով ալ կը մանացնես զորս (Քրիստոս) իր արեամբ և իր մահով գնեց։ Թոյնը բու շրնանցդ ներըեւն է, զոր անկծքով և դառնու թեամբ լի կը տեսնենը, մինչ կր ճգնիս դանարչին արսև հեղ սև ճամնև է։ . . . Ուրախ ենք այնու որ (կղերն ու ժողո₋ վուրդը) խոստովանողի մրցանակը ժառանգած են, սակայն կը ցաւինք որ հովուին ճալածանրով է... Աղևրսանդրևան Եկեղև_ ցող բանանային հաշատրը հաստատեցինը ու կր հաստատենը»։ Հուսկ կը հրամայէ դա-

թե ոչ «Գիացիր Մեր վճիոր. Եթե Քրիսաստի Մոռուջոյ դասիր չմաւարիս իրչ որ Zundkuljuli , Unlepunligpleuli , h hadagիսարհական կար . Եկեղեցին կր դաւանի, ինչպէս նաեւ ցրեզ դաւանեցաւ կ. Պոլսոյ եկեղեցին, և այդ չար ազանդը որ կը ձգտի բաժնել ինչ որ Ս. Գիրքը կը զուգե, այս թուղթիս բեզ ժամանած օրեն սկսեալ 10 օրուան շրջանին յայտնի ու գրաւոր խոստովանունեամբ չդատապարտես, 8hbզերական Եկեղեցւոյ հաղորդունենեն վըտարուած հս» : Հռոմայ Եկեղեցւոյն գերիշխանունեան աւտնդունեան Հսկայ յու2արձանն է այս։ կիւրեղ՝ նախ ճակատեցաւ **Արտանի** ած բաւան Հաւտաանան աւմմա փառ բանաձեւին բան գկեղեստինոս, և արատետիսյո ճար մարի աւրլի խսետղուի խորգուրդի ալբերուն, չի յանդգնիր խզել Եկեղեցական հաղորգակցութիւնը հետասներ, այլ դիայն հ, ասաստաջանարք, շոոմ՝ չ'աստուածաբաներ, այլ կը հրադայէ նրասորին բիրակնում ժուտրունիորը. չի վարդապետեր, բայց կը վաւերացնե կիւրեղի վարդապետութիւնը, կը մերժե **Նեստորինը** . հեղինակութեամբ կ'ընտրե ցորենը յարդէն։

Un of Salis automathe halumen aftherput hmbdpluen ahmh Smbqmblybb mpdruly հեռաւորունիւնն էր, և ոչ թե գնեստոր խոնարհեցնել : կը գրէ կեղեստինոս. «Նման գործ մր մեր հերկայունքիւնը կր պահան 25p, purje Sanfar le guntaph Chamarapasplant hustup offerply Vlag shapuling yap գեցինը, որպես գի աղէտը ծաւալելու ժամանակ չունենայ»²։

1. կեղեսաինոս յետ կարելու դատը՝ նա մակ մ՝ ալ Պոլսոյ այրի Եկեղեցողն ուղղեց՝ uch ymlumdulud nhlun n, t ub fli dimlidy արարն , են իրախուրք, ին ծատաժույք ու րորն անխունիւրն, ին ժժաւշանրք ինրող Հայրապետին նորուննեւններին. անգօր կե հոչակե անոր բանադրան ըները, կք գե կուցանի կիւրեղին յանձնուած տեղապա

հունիւնը, և Հուսկ կը կցէ Նեստորի դա. որ չգովէ զգեզ երը այդ անունը՝ որուն տապարտուներոր հարագրւնլ: - Մատ կիւրեղի Թելադրու Թեան համեմատ Մնտիոթի Ցովհաննես Հայրապետին ալ Թուղթով մը կը <u>Հաղորդ</u>է Նեստորի մասին սահ դարուագ իտենահեսուներւրորենը. եր դանորուներւնը վեն չի տանիր, Նեստորին իսկ ստորագրութեամբ կնրուած է. յապազում չի կրեր, Թշնամին աւելի երկիւզալի է պարիսպներուն մէջ. հուսկ կը կցէ հաւտաոյ դաւտնունեան պայմանազիրը՝ ։ Մյս նամակին պատճենը ղրկուհցաւ նաև Եթուսաղէմի Ցոբնաղին, Թեսադոնիկէի Հոուփոսին, Փիլիպպեցւոց Փլաբիանոս եպիսկոպոսներուն։ Ահա կեղեստինոսի առաջե. լական սրանչելի փոյթը, իմաստութիւնն r hubudh:

Աւշագրաւ կէտ մ'է որ թովանդակ այս թղթակցութիւններու ընթացքին ոչ «էկ ակնարկ կայ Տիեզերական ժողովի, ոչ կրնըսակրսոր կանդէ սև աններ մաան երիաց բև. ր աչ ու Aիւնբսն, ան վջստերի ինխանութեան կը հաւատար, ոչ ալ նամակ մը կայսեր, մինչ գահընկէցութեան ըսարանինն իտասւաց էև դայորև հանգրունաջ ատահիտևնիր Ղաղատրևուը:

0. կիւրեղ հազիւ ընդունած իր Պոսիմարիսո ուսերաւաժքի շապի շնաշարժրբեն, նանցի նջուրհաւ։ խորանր կաւսքի դն փաւացուց Bովհաննես Մնտիոքացիին, արդալացնելով ինթգինքը՝ թէ նախանձի համար չեր որ Հոոմ դիմած էր, ինչպես կր կարցրւեր, այլ կանխաւ արղեն հոն փոթորիկը եր ած էր Բեսասիի գրութիւնրեր. և այ իրիսա բիր ատատարար իանժամևուարչը արարարդական , նոյնայես ու նիչ նամակներ Ակակիոսին ու **Յոբնաղին**՝։ անությեր իւն հանրիաց Ռրոասեն ճաոր արրքո իւն հանովար թառրբնին ջասարար քանգամնունիրըըրին արմաննուներույն երժենկելու - ի,րչ աւրքի ջրմակը՝ ին հեք՝ հար աշրճար Ո. Հայևբևու իիևարկաջ վայրկուծ հասը նրմուրիլ. (ակըանկելով Մատուագագին ախավորիը) « հարի ը, արվատրե հար դ, է՝ անման էք սև նրեսւնիւրմ դրևգէ մայմ։ . . . Ա.դ է

իմաստը կը դաւանի Ձեր բարեպաշտու թիւնը, ինչպէս իմացանը, հասարակաց խաղաղունեան համար ընդունի» : Մևախանի բայնապրան ին մարարբև Մոտուու ծամայրութիւնը, և այն համոզունն ուներ որ Նեստոր ալ դաւանակից է, ու միայն Աստուածածին տիտղոսէն կը խորջի, ուստի հեշտին միջոց կը համարէր Արեւմուտքի, Եգիպտոսի ու Մակեդոնիոյ յուզումները արմաննանրթնու, նրմաշրին այմ արաշրև։

կիւրեղ հեռու էր սակայն այսքան մեղմ խորհելէ Նեստորի մասին, իր արդար նախարգը ու ջիձրևն գայնայրվ րախարգարեկունիւն մը չէին, ինչպես ՅովՀաննես միտեցաւ կարծել : կիւրեղ յանձին կեսասեր ամարմաշան ղե ին աբորբե սե βկեղեցւոյ իսկ ծոցին մէջ համաձարակ կը ծաւալէր. «զի համօրէն Եկեղեցւոյն վևա. սեցիր, կը գրէ, ոչ միայն անոնց որ ի կ. Պոլիս են, այլ ամենուն և ամենուրեր րոն ու արօնիրաի ղոնսնունգրարմ հասաւիզը սփոեցիը»։ Ուստի յանուն իր և իր Ոիւրջավոսիը, թաղարով ղն տահատահնեն Հռոմի հրահանգները, կցելով նաեւ անոնց իր երկոտասան նզովըները, հետեւելով Պապին հրամանին որ կը հրամայէր դաւանագիր մ՝ալ ներկայացնել Նեստոնի ոասնաժնունգրող ։ Ո'Ոս գև ինբևու կացունիւնը երբ խորամանկ Ազանդա պետը նոր ռազմաճակատ մը բացաւ, վրիպեցնելու համար Հռոմայ վճիռը և կիւրեղի յաջողունքիւնները։

Увишпр Впорий ԵՐՐՈՐԴ նես Մնախոքացիին ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ வடிரமுக பிக்டத்தில் նամակին մէջ կը խաղաղեցնե արդէն զանի փութով գումարուելիք ժողովի մը աւետիսով 8:

1. Mansi, IV, 1037-1047. - 2. Uhr, 1047. - 3. $1045 - 1052 \cdot - 4$. $1053 \cdot - 5$. $1053 \cdot - 5$. $-6. \ 0.57, \ 1061 - 1068 - 7. \ 0.57, \ 1068 - 1084, \ -8.$ Pududh mumbhe gmanh fü lauch Dpamult mu dm պը Գ. թուղնին մեջ (Mansi, 754). և Ս. կեղևու արևոսի 15 Մարտ 432ին Պոլսոյ կղերին ուղղած նամակին մէջ նոյնը կը Հաստատուի, ինչպես նաև Հերակչիտոսի Գրրրին մէկ Հատուածը կ'ապացուցանէ թէ Նիու ասև բան է գոմովի ձերոուսն առաջար ծոմրրևեր դիր։

^{1.} Mansi, IV, 1026-1035. - 2. Stu why!

ը գումարումը կ՝ առաջարկուէը՝ ։ րապետագրին մէջ ալ իբրեւ դարման տիաղերսագրին մէջ ալ իբրեւ դարման տի-

19 Նոյ. 430 Թուակիր հրովարտակ մը², Թէողոս Բի ու Վաղենտիանոս Գի անունով հրատարակուած, կը սահմանկ <u> Բփեսոս քաղաքը իբրեւ ժողովատեղի նոյն</u> տարւոյն Պենտեկոստէին գումարուելիք ժո ղովին, որուն մինչեւ բացումը ամէն հարցի լուծումը առկախ Թողուլ կը պատուիրե. - որպէս զի, կ'ըսէ, ծագած վէճերը բըն. րուիր, ու «այր եարբևն սև սծ այրճար պատշանօրէն գործուհցան ցարդ, որբագրուին»: Մ.յն «ոչ այնքան պատշաճ բաъьрр» Հոոժ հական կարգադրութիւննևրուն կ՝ ակնարկէ։ Այս հրովարտակը ամենուրեք սփռուհցաւ, իսկ կիւրեղին՝ առանձին ԹուղԹ մ՝ ալ Թէոդոսէն, ուր նա կը սաստէ Հայրապետին ու կը դորովէ յետին մաբեր գրերական իշխարութիրբեսուր ու 465խոներուն զատ զատ նամակներ ուղղելուն 159:

կիւրեղ՝ բիչ վստան կայսեր, գոր Նեսաորէն խարուած գիտէր, կեղեստինոսի դիմեց՝ հարցնելով անոր կարծիրը Թէ՛ կան. իսաւ իր տուած վճոին ազդեցութեան և [թե՛ արդէն դատապարտուած Նեստորի՝ գումարուելիք ժողովի մէջ բոնելին դիրքին նկատմամը։ Պապը 9 Մայիս 431ին գընունգրողը ին դիաի ին վջակը հատամորոր կողմը, յուսալով մոլորած հովուին ուղղուներնը⁸, և ուրիչ կասկածելի անձերու ժողովի մասնակցունենան մասին՝ իրեն կը վերապահէ իւրաջանչիւր դիպուած, իսկ առ ժողովի ուղղուած թուղթին մէջ կը պատուիրէ որ «գործադրել պիտի տան, (Մ.թ. կադիոս, Պրոյեկտոս և Փիլիպպոս իւր նուիրակները) ինչ որ վիանգամ վձոև, ցինը» . նուիրակներուն ալ կը պատուիրե 4 peplage ynapkle wlipudul dling, Unuplianկան Արոսի հեղինակութիւնը պաշտպանել. և չմասնակցիլ երբեր վիճարանութիւննե լու, այլ միայն դատաւորի դերը կատարել⁵:

. Կեղեստինոս իրթև հաւատքի պահապան՝ Թիկունը կը հանդիսանայ կիւրեղի հաւատին՝ ։ ջին. վստան անոր բարձր ձիրջերուն՝ կր յանձնէ ժողովի գործերը, սակայն չի լիազօրեր զանի՝ բայց եք է որոշ հրահանգի մի գործադրուքեան համար։ Ուստի կիւբեղ քեեւ Նախագան Եփեսոսի, այլ ուն կեղեստինոս չի կարգուհը։

Ժողովը պետք էր բացուիլ 7 Ցունիսին. բայց Արեւելեան եպիսկոպոսները Ցովհաննես Մնաիոքացիի գլխաւորու-[ժեամբ՝ կը բացակայէին, պապական **ն**ըւիրակներն ալ չէին ժամանած. անօգուտ եղաւ սպասումը. ուստի կիւրեղ 22 8ունիսին ողջունեց Ա Նիստը, իբրեւ տեղապահ Պապին, 159 եպիսկոպոսներով: Քննութեան ենթարկուեցան կիւրեղի, Նեսասնի ժևուագնրբեն ու վբենիրո ժատու պարտուեցաւ. ապա կարդացուեցան Հոոմայ Եկեղեցւոյն և կեղեստինոսի Աղերսանդրիոյ Եկեղեցւոյն և կիւրեզի առ կեստոք ուղղած Թուղ ժերը. Տուսկ Մ. Հարց վկայու թիւններով վաւերացուեցաւ ուղղափառ հաւատրը. Նեստոր՝ իրրեւ յամառող՝ գահընկեց եզաւ⁶. ուր դատապարտունեան րանաձեւը կ'ըսկ. «Հարկադրուած սուրբ Julinklikhli ne dlip U . Lop le ujuguno bulled Applumplinuh Zundung Bufulnuganh նամակեն... այս տիսուր վճուղն կը յանգինը. 8. Մ. 8. Ք. գոր հայեոյեց նա այս աժենասուրը Սիւնհողոսի ձեռքով Ը4 Նեստոր եպիսկոպոսական աստիճանէ գքք¹ կըւած և համօրէն բահանայական դասէն անջատուած կը սահմանէ» :

բարասությունը այր գրեր գրեր գրեր գրեր գրեր

լիսի սկիզրը հասան Հռոմի Նուիրակները՝ Արկադէոս, Պրոյեկտոս՝ եպիսկոպոսներ, և ֆիլիպալոս՝ երէց։ Յուլիս 10ին գ նիստն սկսաւ, և իսկոյն Փիլիպպոս՝ պապական նուիրակը՝ յիչատակեց 🏿 . Կեղեստինոսի [ժուղ[ժը առ Հայրապետն Մ,ղեքսանդրիոյ, յորում վճռած էր ներկայ դատի մասին. և իր ունին ը, ան ըսներ ումմաց են գսղովին, որուն առժամայն ընթերցման հրամանին կը սպասէ։ Նոյնը կրկնեցին միւս նուիրակներն ալդ աւելցնելով. «Ցևսե՛ր այսու թե ինչ իսնամը կր տաձե (կեղեստինոս) համորեն Եկեղեցիներու վրայ...» : Պապին գուվեր նոուբնաւ րախ նատիրբնէր՝ տատ ըստ խաղրոյ Հարց, յունարէն։ Սի Հայրապետը յետ միունեան հրաւիրելու ժողովա կան Հայրերը, «Պատուիրակներն առաջե ցինը, կ'րսէ, որպէս զի ժողովի մասնակցին ու կանիսաւ Մեզվե տրուած որոլումները գործադրևն։ Չենը տարակուսիր Թէ Ձեր ոնեսունիորն ախախ ջառարի՝ բևեսև իրչ սև կը գործուի տիեզերական Եկեղեցւոյ ապահովունեան Համար վճոռւած երեւի»: Ընթերցման վերջաբանին՝ ժողովատեղին արաց համորեն հաիսկոպոսներուն աղաղակով. « Արդար և այս դատաստանը -Theybour bling for Jonup, Wheplenh' ling Joղոսի, կեղևստինոսի հաշատրի պաշտպանի, Uprahannufli hlem hundlepunghe blankumplinuh hudopkle byleglight claph yn dwanzgulk. Մեկ կեղեն Տիշոս, Մես կիրբեղ, Մես ՀԱ-Աշխ Արչի »: - Պրոյեկտոս իսկոյն յարեց թե փատն այս երերովո վարդապետել չէր ուզեր, այլ յիջեցնել միայն Հայրերուն որ իր տուած վճիոները Հասարակաց հաւատքի և ուղղափառ Էկեղեցւոյ միութեան կա նոնին համաձայն ի գլուի հանէին, որուն **Փիրմոս եպիսկոպոս կեսարիոյ կապա**֊ յովկեան յարեց. «կեղեստինոսի սուրբ թուրորաարի աստերքարար ոսշեն անյուն այր գումնարևով ժոն աս նանբառա բպիսկոպոսները, կիւրեղ, Յոբնաղ, Հռուփոս, ինչպես նաեւ կ. Պոլսոյ և Մնաիոքի որւրը եպիսկոպոսներուն առաքեց, արդեն Julipunz mju pulippnju znepg mneme pp dp-

ձիռը ու կանոնը, որուն վենք այ հետևւերով (քանի որ ոչ միայն Պապէն սահմարնուած կայմանաժամը Նեստորի զղջման այլ նաեւ կայսեր ժողովի հրամանին միջ չոցը անցած էր, ու Նեստոր ժողովքի չիրեւցաւ) ի գործ դրինք զայդ, վճռելով կանոնական և առաքելական սահմանը»²:

Մալա նուիրակներն անցան նախորդ նիստի գործերուն բննութեան։ Նախ Արկա դէոս՝ յետ շնորհակալ ըլլալու Հռոմայ ե. պիսկ.ին Հանդէպ ժողովականներու խան դավառ ցոյցերուն, ըսաւ. «Չ՝անգիտանար Que uppniphily ph hurumph yul Unuple լոց գլուիսը Եր. Պետրոսն ե...», ուստի հարկ է, յարեց, որ Ա նիստի որոշուննեւ րուն տեղեկանանը «որպէս զի մենը ալ ζωυσωσείρ ενα βεβαιώσωμεν» : [β-ξηηπο' բախորսանող Մրրիեւնիսն հատարուն աբուու պահանչը։ – Ցետ ըննութեան Փիլիպպոս յայտարարեց. « Նեստորի մասին եղած որոշուններէն տեսանը Թէ ավեն ինչ ըստ կանոնի և եկեղեցական կարգապանութեամբ վասուած ե» ու խնդրեց նախորդ նիստին մէջ կարդացուածներուն վերստին ընթերցումը, որոնց աւարտելուն՝ յարեց. «Ոչ որ կ'երկրայի, և ավեն ատևն յայտնի ևnud k, pk bp. Alimpnu' populi le quelu Արարելոց, հաշատրի սիւն և հիմն կաp. Bylanlegens, dlep pplykle Bhunzuk plinnzlilegenz արթայուրեան փականթը, մեղբերը կապելու le upaullenz popularpfillen, le pk y'mupp ցարդ իր յաջորդներուն մեջ և կր դատա-Jupk (judicium exercet): hp jui ջորդն և տևղապահը սուրբ եր. վեր Հայրապետը, կեղևստինոս ևպիսկոպոս, զվեզ այս սուրբ ժողովին առաքեց իբրևւ իր ներկայացուցիչները. արդ Նեստոր՝ Թէ՛ մերժելով ժողովին ներկայանալ, և Թէ սահմանուած առույղարագաղն քնանաջ, չունարաքով ին աղանդը, ցոյց տուաւ իր չարակամութիւնը, ուստի վաւեր է և հաստատուն համօրէն հպիսկոպոսներու վճոին Հաժեմատ ինչ որ իր մասին սահմանուեցաւ»⁴։ Նոյնը հաս-

^{1.} Mansi, IV, 1101-1108; -2. 1107, 1112-1115; -3. 1107, 1129. -4. MPL, 5m. 50, 512 A. -5. MPL, 507, 508; -6. 1107, 1218; -7. 1107, 1218.

^{1.} Mansi, IV, 1281. - 2. U\$\(\hat{\psi}_{\eta}\), 1283-1291. - 3. U\$\(\hat{\psi}_{\eta}\), 1289. - 4. U\$\(\hat{\psi}_{\eta}\), 1293 - 6.

տատեցին միւս երկու նուիրակներն այ՝ որոնց ստորագրուԹեան ներկայացուց կիւ րեղ Նեստորի գատապարտութեան վճիռը ։

Գ նիստին յաջորդող տեղեկագրին մէջ՝ գոր ժողովը կայսեր ուղղեց՝ կիւրեղի, երեք նուիրակներուն և գլիւաւոր Հայրապետնե րուն ստորագրութեամբ, կը ծանուցանէ Մ.նրուանի ժաղախողունիւրն բարոսի դեն, Արեւելքի Եկեղեցիներու Ա նիստի որոշման, ու կը խնդակցի։ Միւս կողմեն ա. ւարտած րլլալով ժողովին նպատակը, սով , հիւանդութիւն, ծերութիւն, թեմերու կա բիքը՝ կը ստիպեր փակումը, և Թէ ժամանակն էր Պոլսոյ աթեոռին արժանաւոր յաջորդի մը ընտրունեան գալու։

Ուրիշ աեղեկագիր **մ**՝ալ՝ զոր ժողովը փութացուց կեղեստինոսի, հաշիւ կու տայ իրադարձունեանց, կը յիջատակե Ցովե. Միտիոքացիի չարամիտ բացակայունքիւնը, 30 անարժան հայիսկոպոսներու հետ ընդ. դիմուխիւնը, ու չարաժողովով զկիւրեղ և զՄենհոն դատապարտելը, հուսկ տրուած ժողովական դատապարտունիւնը ու ըա նադրանքը Յովհաննիսեանց ղէմ, զոր վա ւերացնելու կը հրաւիրէ զկեղեստինոս։ Այս Թուղթիս ստորագրեցին Յորնաղ, ե. րեր նուիրակները և ուրիչ եպիսկոպոսներ՝։

Սակայն Հռոմ չվաւերացուց միայն այս վերջին կէտը, Հակառակ իր նուիրակներուն մասնակցութեան, որովհետեւ իր յանձնած իշխանունենեն անդին անցած էին։ Մանաւանդ թէ պարտադրեց որ Եփեսական Հարը սիրաշահէին Արեւելեանները՝ Թուղթով մը։ կեղեսաինոսի այս բայլը, կայորէն ալ օժանդակուած՝ Եփեսական Տայրերու միայուն յանձնախումբի փա կումը յետաձգելով, առիք եղաւ երկու կողմերու միջեւ բանագնացութիւններու, որոնը 433ի ուրախալի համաձայնագրի բանաձեւին առաջնորդեցին։

Հոս կը կնրենը մեր ցուցադրութիւնը՝ Եփեսոսի Մ. Ժողովին Դաւանական Հարցին յարակից պատմական պարագանե part 159:

1. Mansi, IV, 1329-1337.

Մրեւելը՝ մարի **նրբու** ժիւններու և Հանճարի խոլանըներու հոդն եղած է. Пրեւմուտը՝ կազմակերպութեան, գործնական ձեռնարկներու, կամքի տիրապետութեան Տայրենիքը՝ հռոմէական թաղաբակը[ժու**ժետն գրոչմով։ Քրիստոնեու** ժիւնը ասաուածային կրօնը, իբրեւ գերբնական ուժ մը որ կր վերածնի ու կ՝ ազնուացնե բնութիւնը, մեծապէս նպաստեց քաղաքակրխութեան յաղժանակներուն զարգացման, և մինչ վստահացաւ Եկեղեցող նաւին ղեկը Պետրոսի և իր յաջորդներուն՝ Հռոմի 0.[ժոռին վրայ, անոր իւկրին փարոսը գերակչոօրէն [],րևելեան մարով ճառագայ [եց:

Մրեւմուտը՝ իր աղանդներուն մէջ ալ գործնական եղաւ. ապացոյց Պեղագեանութիւնն և [ուտերականութիւնը. փրկագործութերւնն ու մարդն է անոնց առարկան։ Մերբային, ին դանանաշիյարարութը դէն իոր վերաներիչ հայեցող մ՝եղաւ Գնոստիկեանունեան, Արիոսականունեան, Նեստորականունեան եւն. առարկան երանձնեայ աստուածունիւնն է ու Քրիստոս ինթը։ քերասել գոքսերան գ, է՝ եայն ընհադիա. **Ս. Կեղեստինոս՝ կը փայլի իբրեւ վար**չագետ, ողջամիտ ու կորովի կամը։

Zand' show dang huphwaten Uphtelbur խոյացող մարին ժափառումները կորգե [ur վերեր, սենար Pherelle bb man myփոփած չէր։ Երկու աշխարհներու համերաշխուներնը հրաշակերտներ յօրինեց ծու ցին մեջ Եկեղեցող՝ որ կը պանծայ միջա իր Արեւելեան Ս. Հայրերով։

կիւրեղի արեւր չնսեմացաւ Հոոմի ե պիսկոպոսին ենթարկունլով, ոչ ալ կեդեստինոսի հեղինակուն իւնը՝ կիւրեղի մեջ աստուածարանունեան արծիւր ճանչնա լով: Մինչ ահա բաժանումով Արեւելեան *եկեղեցիներու ին ընագլիութիւնը պահպա* րթն իոր չժօնթն շիրաւունն փաներ ու փար-Be. r minoh ին խանատրարագուաջ անանիում ներէն ներս է արդէն բողոքականութիւնք իր աւերիչ հոսանքով:

2. կարաղեն Արաsnhah

SUA DU BUSUP WOUDDO

(ՏԵԱՌՆ ԿՈՄԻՏԱՍԱՑ ԵՐՋԱՆԻԿ ՔԱՀԱՆԱՑԻ)

Աստուածածին կոյս, արարչին ծնօղ, արփի վերամբարձ, Bullpli մայր եղեր, բարձօղ անիծից, բարեխо'ս լեր միշտ։ Տեր ողորմեա':

Գովեալդ ի կանայս, գյուխ համայն կուսից, գերագոյն գտար. Դասուց երջանկաց, դուռն եղեր մտից, դուստր երանուհի։ Տեր ողորվեա՛։

Երկինը և երկիր, երանեն կուսիդ, երգրս հրրձուանաց։

Lall Uunnems անեղ, եր վիլա ի ծոց Հօր, հացաւ ի վերս: Ընդ վոգուց և զիմև, ընծայս մադրանաց, ընդունել հայցեմ։ Տեր ողորվեա՛։

Թագաւորը հնդկաց, թօլակօր ազնիւ, թախանձեալ անձամբ, ժամադրեալ տեղոյն, ժամանեալ հասին, ժրրաչան դասութ։ Տեր ողորմ։

h Սաբայ եկեալ, ի սեր անմանին, ի սպառ ցն**ծացին**, Լուսափայլ աստեղը, լուսերանգ լաւղօք, լի սրրտիւ ըղձմամեր։ Տեր ողորմ.

խայտային հովիշը, խառնեայք ընդ հրելտակս, խուռներամ սրբովը։ Ծերրն Միվեոն, ծաղկեայրն ալեօր, ծանեաւ ըզ**Փ**րկիչն. Տեր ողորվեա՛։

կամաշ Սուրբ Հոգւոյն, կոյսըն ծընաներ, կեանք ազգի մարդկան։ <u>Համամայն և մեր, հովիւր և հրելտակը, հընչեմը միլտ ըզփառս։ Ձեր ողորմ.</u>:

Ձայն Հօր ի թարձանց, ձայնեալ ավլորդոյն, ձայնիշ վրկայեր։ Ղամպար լուսափայլ, ղեկավար լեր ինձ, ղօղելոյս բարեաց։ Տեր ողորմ...

Ճեմարան Բանին, ձաձանչ գերարփի, ձալակ քաղցրութեան։ Մարուր աղաւնւոյդ, մարմին ըզգեցաւ, մարդացեայն Աստուած։ Տեր ողորմ.:

Յիսուս վիածին, յերկնից խոնարհեալ, յարգանդի կուսին, եորագոյն բարիս, նրմանեալ բնութեանս, նորոգ պարգեւե։ Տեր ողորմ...

Շնորնօր Սուրբ Հոգւոյն, լնորհատու բարեաց, լարժե զբարիս։ Ովնաննես ազդեալ, որովայն ամլոյն, որ երկրպագեալ։ Տեր ողորմ.։

Ձե յարուցեալ վեծ, չկայ ի ծնունդս կանանց, չիք որ քան ըզնա։ Դանծայի կուսիդ, պատոււական ընծայս, պարգեւեալ մոգուցն։ Տեր ողորմ.;